

הפקולטה למשפטים ע"ש בוכמן

תיק תכנית עבודה פרלמנטרית

צוות מנגנונים כלכליים

מוגש על ידי : מירי בנק | איבון פלוס

מנחה : עו"ד דב חנין

מתרגל : עמר עין-הבר

התשפ"ב 2022

תוכן עניינים

4	מבוא
9	הצעות חוק שהונחו על שולחן הכנסת
9	הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון – שיקולי השקעה הנוגעים להיבטים סביבתיים ולסיכונים מתפתחים), התשפ"ב-2022
12	הצעת חוק האפוטרופוס הכללי (תיקון – שיקולי השקעה סביבתיים), התשפ"ב – 2022
14	הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – דוח אחריות סביבתית), התשפ"ב-2022
17	הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון – חשיפת מדיניות סיכונים סביבתיים), התשפ"ב-2022
20	הצעת חוק ניירות ערך (תיקון – חובת דיווח על תמיכות סביבתיות), התשפ"ב – 2022
22	הצעת חוק אחריות סביבתית (חובת דיווח סביבתית), התשפ"ב-2022
30	הצעת חוק ניירות ערך (תיקון – חובת גילוי בדוחות הכספיים של חברות ציבוריות אודות סיכונים סביבתיים), התשפ"ב-2022
33	הצעת חוק איסור השקעת כספי מוצרים פנסיונים וקופות גמל בתאגידים פוסיליים, התשפ"ב-2022
38	הצעת חוק ניירות ערך (תיקון – חובת גילוי בדוחות הכספיים של חברות ציבוריות אודות תביעות הנוגעות למפגעים סביבתיים), התשפ"ב-2022
40	הצעות חוק חדשות
40	הצעת חוק החברות (תיקון - הרחבת תכלית החברה), התשפ"ב-2022
41	הצעת חוק היטל לפי אורך תקופת האחריות על טובין, התשפ"ב-2022
45	הצעת חוק אוויר נקי (תיקון - קביעת היטל פליטת פחמן), התשפ"ב – 2022

- 49 הצעת חוק לעידוד הקמת מיתקני אגירה ומתקנים פוטו וולטאים בבתים משותפים, התשפ"ב-2022
- 51 הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בגין התקנת מתקן אגירה או מתקן פוטו-וולטאי), התשפ"ב-2022
- 53 הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ייעוץ סביבתי ומנגנוני הגנה על איכות הסביבה), התשפ"ב-2022
- 55 הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי מיוחד בגין תרומה לפרויקט סביבתי), התשפ"ב-2022
- 57 תקנות הגנת הצרכן (אחריות ושירות לאחר מכירה) (תיקון מספר ____ - תקופת אחריות למכשירי חשמל ביתיים), התשפ"ב – 2022
- 61 הצעות חוק קודמות
- 61 הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בגין תרומה לפרויקטים סביבתיים), התשפ"א-2021
- 63 הצעת חוק מס פחמן, התשפ"א-2021
- 67 הצעת חוק אשראי הוגן (תיקון - קביעת תנאי מימון ותנאי מתן אשראי תוך התחשבות בדוח אחריות סביבתית), תשפ"א-2021

מבוא

*תשומת לב לכך שמבוא זה הוכנס מתיק החקיקה של שנת תשפ"א-2021 וטרם נערך באופן סופי בהתאם לשנה זו כיוון שטרם הסתיימה העבודה בתיק.

שינויי האקלים הפכו זה מכבר לחלק ממציאות חיינו.¹ גלי החום התכופים, ההצפות והתנודות הקיצוניות במזג האוויר שאנו חשים גורמים, ויגרמו ביתר שאת, לפגיעה באיכות חיינו וככל שיעבור הזמן, לתופעות של פליטי אקלים, לרעב, למגיפות ואלימות מתפרצת כתוצאה מהרעת תנאי מחייה וממאבק על משאבים שילכו ויתמעטו. מחקרים מצביעים על כך ששינוי אקלים מביא עימו פגיעה כלכלית בענפי המשק השונים במדינות מפותחות ומתפתחות, ירידה בממוצע ההכנסות הגלובלי ב-23% לערך והגדלת אי-שוויון כלכלי ביחס למצב ללא שינוי אקלים.²

בשנים האחרונות מרבית המדינות נוקטות בצעדים להפחתת פליטות פחמן בתחומן, ובכך הן שואפות לצמצם את תרומתן השלילית לשינויי האקלים וההתחממות הגלובלית. בוועידת האקלים של האו"ם שנערכה בדצמבר 2015 נוסח הסכם גלובלי ומחייב למאבק בשינויי אקלים, הסכם פריז, אליו הצטרפה מדינת ישראל יחד עם 196 המדינות החברות באמנת האקלים של האו"ם. ההסכם מחייב את המדינות להציג תכנית אסטרטגית להפחתת פליטות פחמן עם יעדים לשנת 2050, עד לסוף שנת 2020.³ ישנה הסכמה גורפת בקרב הארגונים הבינלאומיים המובילים, בהם האו"ם, ה-OECD, האיחוד האירופי, הבנק העולמי וקרן המטבע העולמית כי מרבית הצעדים שנקטים ומתוכננים במסגרת תהליך המעבר לכלכלה דלת פחמן, מקדמים גם צמיחה כלכלית בטווח הבינוני והארוך. תובנה זו קיבלה משנה תוקף בתקופת משבר הקורונה, לנוכח ההזדמנות לנתב את תקציבי הענק שמפנות הממשלה להנעת גלגלי הצמיחה, לכיוונים של צמיחה ירוקה ודלת פחמן. עם זאת, וחרף ההכרה הגורפת של קהילת המדע בצורך בהפחתה מואצת בפליטות גזי חממה, הולך וגדל הפער בין המחויבויות שקיבלו על עצמן מדינות העולם כשחתמו על הסכם האקלים בפריז ובין הפליטות בפועל.⁴

תחילה, עלינו להבין כי שינויי האקלים כבר כאן ויש להם השפעה ניכרת על ישראל ועל האזור בכלל. ניתן לזהות גם מגמות כלכליות וחברתיות שילכו ויתרחבו בעשורים הקרובים

¹ IPCC, 2018: Global Warming of 1.5°C. Summary for policymaker of the Intergovernmental Panel on Climate (IPCC), Geneva, Switzerland.

² היערכות ישראל להסתגלות לשינוי אקלים: המלצות לממשלה לאסטרטגיה ותענית פעולה לאומית, המשרד להגנת הסביבה, 2017.

³ לאור משבר הקורונה מועד הצגת היעדים החדשים לאו"ם נדחה בשנה עד לכינוס שייערך בגלזגו בסוף 2021.

⁴ The Emission Gap Report - כפי שתועד בדו"ח האחרון, <https://www.unep.org/emissions-gap-report-2020>

ויושפעו ממשבר האקלים. לפיכך, על מדינת ישראל להיערך בהתאם על מנת למתן השפעות שליליות על המשק והחברה, וכן גם לתרום למאמץ העולמי למעבר מואץ לכלכלה מקיימת מאופסת פחמן.

הסטת השקעות מתאגידים פוסיליים:

במהלך השנים האחרונות הלכה והתרחבה המגמה במסגרתה משקיעים בינלאומיים, בדגש על משקיעים מוסדיים דוגמת קרנות פנסיה, חברות ביטוח וגופים פיננסיים מובילים, מבססים יותר ויותר את השקעותיהם, לא רק על שיקול התשואה הצפויה, אלא גם על שיקולים הנוגעים לאחריות התאגידית ולניהול סיכונים ה- Environmental, Social & Governance (ESG) של החברות בהן הם משקיעים.

יתרה מכך, מחקרים רבים הראו שהשקעות אחראיות לא רק שלא פוגעות בתשואות, אלא אף מיטיבות עמן בטווח הארוך.⁵ סיבה אפשרית לכך היא שחברות אשר מתנהלות בשקיפות ובאחריות סביבתית ותאגידית חשופות פחות לתביעות ולהתערבות הרגולטור, בעוד שחברות עם ממשל תאגידי רופף, ללא אחריות סביבתית והיעדר שקיפות מספקת חשופות לפגיעה בתשואות ארוכות הטווח של המניה.

בתוך כך, מאז תחילת שנת 2020 חלו מספר התפתחויות משמעותיות בסביבה הכלכלית בישראל, בכל הנוגע למתן מידע מצד חברות, ציבוריות ופרטיות כאחת, בקשר עם אחריות התאגידית וסיכונים ה- ESG שלהן, בדגש על הכללת שיקולים הנוגעים להיבטי סביבה במסגרת מדיניות ההשקעה של המשקיעים המוסדיים בישראל, ואנו מקווים כי הצעות חוק אלו ישפיעו ויתרמו למגמה ההולכת וגוברת. יתרה מכך, ובראייה רוחבית ואסטרטגית, מטרת העל הייתה שהצעות חוק אלו יפעילו לחץ, הן בצורה עקיפה והן בצורה ישירה, על קרנות הפנסיה בישראל על מנת להביא להסטת השקעות של כספי הציבור מתעשיות הדלקים הפוסיליים.

⁵ בין היתר, ניתן להפנות למחקרים הבאים :

"ESG and financial performance: aggregated evidence from more than 2000 empirical studies"

מחקר אשר

פורסם על ידי דויטשה בנק ואוניברסיטת המבורג :

(Deutsche Asset & Wealth Management Investment, Frankfurt am Main, Germany; School of Business, Economics and Social Science, University of Hamburg, Hamburg, Germany);

"Socially responsible investing: viable for value investors?" מאת אברמסון וצ'אנג אשר פורסם

בשנת 2000 -

<https://www.cfapubs.org/doi/full/10.2469/dig.v31.n2.879>

"Socially responsible indexes: Composition, performance and tracking error" מחקר של מאיר

סטטמן אשר פורסם בשנת 2006 -

[https://www.researchgate.net/profile/Meir-](https://www.researchgate.net/profile/Meir-Statman/publication/228741949_Socially_responsible_indexes_Composition_performance_and_tracking_errors/links/554e06db08ae93634ec6ff63/Socially-responsible-indexes-Composition-performance-and-tracking-errors.pdf)

[Statman/publication/228741949_Socially_responsible_indexes_Composition_performance_and_tracking_errors/links/554e06db08ae93634ec6ff63/Socially-responsible-indexes-Composition-performance-and-tracking-errors.pdf](https://www.researchgate.net/profile/Meir-Statman/publication/228741949_Socially_responsible_indexes_Composition_performance_and_tracking_errors/links/554e06db08ae93634ec6ff63/Socially-responsible-indexes-Composition-performance-and-tracking-errors.pdf)

חובות גילוי – שילוב של מידע פיננסי בדוחות הכספיים של החברות:

ראשית, כיום קיימת מגמה עולמית התומכת בשילוב של מידע לא פיננסי בדוחות הכספיים של חברות. מגמה זו הינה צעד נוסף בדיני החברות ודיני ניירות הערך אל עבר השקעות ירוקות, שכן המידע הלא פיננסי המתואר כולל בין היתר גילוי אודות סיכונים סביבתיים בדוחות הכספיים של החברות במטרה ליצור מתאם בין ההשקעות לבין השיקולים הערכיים הסביבתיים של המשקיעים.

במדינות רבות הדבר נותר עדיין בגדר וולונטרי, וישנן מדינות שעברו להסדרה רגולטורית של הגילויים בדוחות הכספיים של החברות. חברות רבות בעולם התחילו לתת בדוחותיהן הכספיים גילוי אודות סיכונים סביבתיים, בין אם באופן וולונטרי ובין אם מכוח רגולציה, בנושאים שונים כגון: פליטת גזי חממה, שימוש באנרגיה מזהמת, מחזור, ניהול צריכת מים וכדומה. הגילוי של החברות נע על קשת רחבה החל מתיאור איכותי לאופן שבו הן מנהלות סיכונים אלה, ועד לתיאור כמותי הכולל נתונים שמטרתם לערוך בחינה השוואתית ביחס לדוחות הכספיים של תקופות קודמות. אולם, בד"כ חברות נוהגות להציג נתונים אלו בפן "החיובי" ולא "השלילי", קרי מה הן הפעולות "הטובות" שהן מבצעות מבצעות ע"מ להקטין את הסיכון המחרף של משבר האקלים הקיים כיום, בעוד שאין הצגה לכל הפעילויות שחברות מבצעות המחרפות את משבר האקלים. כחלק מעבודתנו, פעלנו ע"מ להסדיר בחקיקה את הגילוי המקיף של החברות אודות סיכונים סביבתיים ועלויות סביבתיות שונות. מטרתו של הגילוי המקיף הינו לספק למשקיעיהן השונים של החברות מידע מספק ומקיף ותמונה יותר מקיפה על הטבע והאופי של הפעילויות של החברות בהן הם משקיעים או עתידים להשקיע, ואת הקשר של אותה הפעילות למשבר האקלים על היבטיו השונים. כלומר, ובראייה מאקרו רוחבית, אנו סבורים כי ההיבטים הרלוונטיים לאסדרה סביבתית בתחום ההשקעות, הוא הגילוי שניתן על כך, וזאת בשני מישורים: גילוי של התאגידים על אופן התחשבות בשיקולי סביבה; וגילוי של המשקיעים, בעיקר מוסדיים וגופים פיננסיים אחרים, בדבר אופן שקלול היבטי סביבה במדיניות ההשקעה שלהם.

הטלת מס פחמן:

כפי האמור לעיל, בעשור האחרון התחזקה ההכרה המדעית בדבר קיומה של התחממות גלובלית שאינה תופעה מחזורית, בדומה לאלה שנצפו בעידנים קודמים, אלא תופעה ההולכת וגוברת, שהשלכותיה על חלק ניכר מאוכלוסיית העולם עלולות להיות קיומיות⁶. הפעילות האנושית אחראית לחלק מהתחממות זו, שעיקרה נובע מעלייה חדה בריכוזי גזי

IPCC, 2014, Climate change 2014 Synthesis Report, Intergovernmental Panel on Climate Change, Switzerland.

IPCC, 2018, Global Warming of 1.5°C, Climate change Intergovernmental Panel on Climate Change, Switzerland.

USGCRP, 2017. Climate Science Special Report: Fourth National Climate Assessment, Volume I, U.S. Global Change Research Program, Washington, DC.

USGCRP, 2018, Impacts, Risks, and Adaptation in United States: Fourth National Climate Assessment. Volume II, U.S. Global Change Research Program, Washington DC.

החממה – ובראשם פחמן דו-חמצני – באטמוספירה⁷. לפי התחזיות המקובלות, המשך המגמות הנוכחיות בפעילות האנושית משמעו שריכוז הפחמן הדו-חמצני באטמוספירה ימשיך לעלות, וכך ההתחממות הגלובלית תתעצם ותביא לעלייה של כ-1.5 מעלות צלסיוס באמצע המאה ה-21 ולעלייה של כ-3 מעלות עד סוף המאה. בד בבד עם העלייה בטמפרטורות ילך ויגדל היקף הנזק שייגרם בעטייה לפעילות ולרווחה האנושיים.

אם כן - מכשיר מרכזי במסגרת זו הינם כלי מדיניות להפנמת העלות הסביבתית של השימוש בפחמן דו-חמצני. אלה נועדו להביא להפחתה שהוחלט עליה באופן יעיל מבחינה כלכלית. שתי הדרכים המרכזיות להפחתה יעילה של הפליטה עוברות דרך מיסוי הפליטה של פחמן דו-חמצני ודרך תכניות של cap and trade, כלומר הוצאת/מכירת אישורי פליטה בכמות מוגבלת, עם היתר לסחור בהם. באמצעות תכניות אלה ניתן לשלוט בכמות הפליטה וליצור שוק להיתרים. ישנן עדויות אמפיריות להצלחתן של שתי השיטות בהפחתת היקפי הפליטה של פחמן דו-חמצני⁸, אולם ניתוח עדכני מעלה כי פעולה באמצעות מס פחמן עדיפה⁹. מעבר לכך, למיסוי פחמן יש כמה יתרונות בולטים על פני פתרונות אחרים:

- היתרון של מס פחמן נובע בראש וראשונה מההתמקדות בלב הבעיה. אמצעי מדיניות זה מטפל ישירות בכשל השוק המרכזי הנובע מהעדר זכויות קניין על אוויר, שבגללו לא ניתן לתמחר את הזיהום ללא התערבות ממשלתית, ולכן מנגנון המחירים מייצר שיווי משקל מעוות. מס הפחמן מייעל את הקצאת המשאבים במשק בהיותו מוטל על המוצר המזהם, וגורם ליצרנים ולצרכנים להפנים במחירו את השפעותיו החיצוניות. בכך הוא תורם לתיעדוף נכון של השימוש באנרגיה.
- יתרון נוסף של מס פחמן הוא שהערכת השפעתו מבוססת על פרמטר שניתן להעריכו – גמישות הביקוש למחיר, ובפרט בייצור חשמל ובשימוש בכלי רכב, שני מקורות הזיהום העיקריים. גמישויות אלו נאמדו בעולם בטווח שבין 0.2 ל 0.6¹⁰; זאת אומרת שעלייה של אחוז אחד במחיר החשמל צפויה להקטין את הביקוש לו בשיעור שבין 0.2%-ל-0.6%.
- יתרון של מס הפחמן ביחס לאמצעים אחרים לצמצום הפליטה הוא היכולת לנטר במידה רבה את קבוצות האוכלוסייה שעליהן הוא מוטל, את השפעתו עליהן וכן את השפעתו על שאר ענפי הכלכלה. יתרון זה חשוב במיוחד כי הוא מסייע לטפל בשתי סוגיות שעלולות להקשות על מקבלי ההחלטות לתמוך במס על פחמן: הרגרסיביות

⁷ לדעה שונה ראו: Error! Hyperlink reference not valid.

⁸ Krogstrup, S., & Oman, W. September 2019, Macroeconomic and Financial Policies for Climate Change Mitigation: A Review of the Literature, IMF, WP/19/185

⁹ IMF, Fiscal Monitor, How to Mitigate Climate Change, October 2019.

¹⁰ לניתוח על של תוצאות האמפיריקה של גמישות הביקוש לאנרגיה ראה: Labandeira, X., Labeaga, J.M. and López-Otero, X., 2017. A meta-analysis on the price elasticity of energy demand. Energy Policy, 102, pp.549-568.

שלו¹¹, והשפעתו הדיפרנציאלית על ענפי ייצור שונים – שעשויה להקל על הענפים הנפגעים להתאגד לתגובה פוליטית כנגד המס.

תומכים ומתנגדים:

לדידנו, הצעות החוק שאנו מעוניינים לקדם, בתחומי המיסוי ומנגנונים הכלכליים, יזכו לתמיכה רחבה. תחילה, אנו צופים תמיכה ע"י קואליציה של ארגוני סביבה רבים הפועלים לבלית משבר האקלים. עדות בולטת לכך קיבלנו במהלך היועצות שלנו עם הגופים הרלוונטיים בתחום, דוגמת: פורום כסף נקי וביניהם פורום החוסכים לפנסיה בישראל ו-Fossil free Israel. כמו כן, אנו צופים לתמיכה אקדמית רחבה בשל העובדה כי מרבית מן הצעות החוק שלנו נעשו ביעוץ מלא עם גורמים מן האקדמיה, דוגמת: פרופ' עלי בוקשפן, מרצה וחוקר בתחום דיני החברות מהמרכז הבינתחומי הרצליה, פרופ' דוד האן – מומחה בדיני תאגידים ומי שניהל בין השנים 2011-2016 כאפוטרופוס הראשי לישראל, ד"ר ליעד אורתור - ראש המכון לאחריות תאגידית, ואחד המומחים המובילים בישראל לנושאי דיווח אחריות תאגידית. בנוסף, אנו צופים תמיכה מן הסקטור הפרטי משום שנעזרנו בגורמים מן השוק הפרטי, דוגמת: ד"ר אבשלום אדם – מנכ"ל Management Values, ונגה לב ציון נדן – מנכ"לית GreenEye.

כמו כן, ובפן הציבורי, אנו מצפים לתמיכה רחבה של חברי כנסת בשל ההתפתחויות הבולטות, ביניהן מסמכי הרשות לני"ע והקמת מדד אקלים 125, בתחומי השקעות ESG, והשקעות סביבתיות בפרט. יתרה מכך, ובתחום מיסוי פחמן דו-חמצני - נצפה לתמיכה של רשות המיסים בשל תקבולי המיסים שייזקפו לקופת המדינה בשל השטת מס פחמן, וכן לתמיכת בנק ישראל שלפני כשנה הוציא נייר עמדה התומך בהטלת מס שכזה.

אל מול התומכים לעיל, צפויה התנגדות מצדו של משרד האוצר בשל העלויות התקציביות הגבוהות שעלולות להיווצר בעקבות יישום המנגנונים בהצעות החוק. כמו כן, קואליציה של תאגידים פוסיליים עשויה להוות קבוצת אינטרס אשר מתנגדת להצעות החוק הנוגעות לאיסור השקעה בתאגידים פוסיליים. בנוסף, תיתכן התנגדות מצדה של הרשות לניירות ערך, ששכן ייתכן כי תרצה להשאיר את המתווים לעיל באופן וולונטרי ולא לבצע הסדרה בחקיקה ראשית, ואולי אף תראה זאת כהתערבות באחריותו השירותית של הרגולטור. כמו כן, נצפה להתנגדות, הן אקדמית והן ציבורית, מגורמים בעלי השקפה כלכלית ימין-ליברלית, אשר אידאולוגית מאמינים בהתערבות ממשלתית מינימלית, וזאת על סמך התייעצות שקיימנו עם גורמים בתחום.

¹¹ Krogstrup, S., & Oman, W., September 2019, Macroeconomic and Financial Policies for Climate Change Mitigation: A Review of the Literature, IMF, WP/19/185

הצעות חוק שהונחו על שולחן הכנסת

מספר פנימי: 2167954

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים:	חברי הכנסת	מוסי רז
		יוראי להב הרצנו
		עופר כסיף
		גבי לסקי
		סמי אבו שחאדה
		מיכל רוזין
		אלון טל
		אמילי חיה מואטי

פ/24/3298

הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון – שיקולי השקעה הנוגעים להיבטים סביבתיים ולסיכונים מתפתחים), התשפ"ב–2022

תיקון סעיף 11 1. בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה–2005¹² (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 11(ב), אחרי פסקה (1) יבוא:

"(א1) בלי לגרוע מהוראות פסקה (1) –

(א) לקבוע מדיניות לבחינת החלטות השקעה, הכוללת התייחסות לשיקולים הנוגעים להיבטים סביבתיים ולסיכונים אקלים, למידת השפעתם על ביצועי תיק השקעות.

(ב) לקבוע מדיניות לעניין זיהוי סיכונים רלוונטיים נוספים הנובעים מהשפעות סביבתיות ומשינויי אקלים והשפעתם על החלטות השקעה.

(ג) לקבוע כללים ונהלים לפיתוח מומחיות עצמאית בבחינת ההיבטים, השיקולים והסיכונים כאמור לפי פסקת משנה (א).

¹² ס"ח התשס"ה, עמ' 889.

(ד) על אף האמור בפסקת משנה (ג), לקבוע כללים להתקשרות עם אדם שיש לו מומחיות בבחינת השיקולים הסביבתיים, ובלבד שהתקיימו כל אלה:

(1) הוועדה נימקה בכתב הסיבות להחלטה להתקשר עם המומחה ואת הסיבות לבחירתו;

(2) הוועדה קבעה מנגנון להתמודדות נאותה עם ניגודי עניינים, באופן שהם לא יפגעו בענייניהם של המבוטחים או העמיתים, לפי העניין.

הוספת סעיף 26א. 2. אחרי סעיף 26 לחוק העיקרי יבוא:

"הצהרה מראש של 26א. משקיע מוסדי יצהיר על מדיניות ההשקעה שלו משקיע מוסדי על ביחס למסלול השקעה לא מתמחה, בהתאם מדיניות ההשקעה להוראות הממונה, כמפורט להלן: שלו

(א) משקיע מוסדי יצהיר אחת לשנה, ברבעון האחרון של כל שנה, על מדיניות ההשקעה הצפויה שלו לשנה הקלנדרית הקרובה; ההצהרה תכלול ציון מדדי ייחוס, תוך התייחסות לאפיקי ההשקעה הבאים: מניות, אג"ח ממשלתי ואג"ח קונצרני.

(ב) המשקיע המוסדי יציין את שיעורי החשיפה ואת מדדי הייחוס הרלוונטיים לכל אפיק.

(ג) משקיע מוסדי יפרט, במסגרת המדיניות אותה הוא מפרסם, מהם השיקולים הסביבתיים הנשקלים על ידו, בדגש על סיכוני האקלים שהביא בחשבון בשיקולים אלה, וכיצד הם מיושמים במדיניות ההשקעות שלו, בבחינת ההשקעות ובאופן ניהול ההשקעות. כמו כן, יפרט האם הוא נוקט במדיניות של הימנעות גורפת מהשקעות בענפים מסוימים בשל שיקולי סביבה ושינויי אקלים.

דברי הסבר

שיקולים הנוגעים להיבטים סביבתיים לצד שיקולים פיננסיים סטנדרטיים, הולכים והופכים למשמעותיים יותר בשיח הציבורי בכלל ובתחום ההשקעות הפיננסיות בפרט, עקב השפעתם המהותית על תיקי ההשקעות של ציבור החוסכים בישראל – הן בהיבט ניהול

הסיכונים והן בהיבט ביצועי ההשקעות. נושאים סביבתיים כוללים התמודדות עם זיהום אוויר, מים וקרקע, וקידום תשתיות אנרגיות מתחדשות, ככל שאלו עשויים להשפיע על תשואת ההשקעות והסיכונים הגלומים בהם.

לפיכך, מוצע לקבוע כי במסגרת מדיניות ההשקעה הכוללת שנקבעת על ידי ועדת ההשקעות של משקיע מוסדי, יכללו שיקולים סביבתיים וסיכוני אקלים, אשר רלוונטיים לביצועי תיק ההשקעות ואשר עשויים להשפיע עליהם.

לפי המוצע, ועדת ההשקעות תקבע מדיניות השקעה ביחס לשיקולי סביבה במסגרת קביעת מדיניות ההשקעה הכללית שנקבעת על ידה ותתייחס למידת השפעתם על ביצועי תיק ההשקעות.

כמו כן, מוצע כי ועדת ההשקעות תגבש כללים ונהלים לפיתוח מומחיותו של המשקיע המוסדי בנושא, ללא תלות בגורמים חיצוניים. אולם, עד לפיתוח המומחיות יוכל הגוף המוסדי להתקשר עם נותני שירותים חיצוניים בעלי מומחיות בנושא, ובלבד שלא יתקיימו ניגודי עניינים בין השירותים אותם מעניק המומחה, ובתנאי שקוימו הליכים מפורטים ומתועדים לבחירה.

בנוסף, מוצע לחייב משקיע מוסדי להצהיר, אחת לשנה, על מדיניות ההשקעה הצפויה לשנה הקרובה, ובתוך כך להתייחס לשיקולים הסביבתיים הנשקלים על ידו, בדגש על סיכוני האקלים המובאים בחשבון במסגרת ניהול ההשקעות.

הצעת חוק זו הוכנה בסיוע צוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

י"ג באדר א' התשפ"ב (14.02.2022)

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת מוסי רז
עופר כסיף
סמי אבו שחאדה
מיכל רוזין
אלון טל
אמילי חיה מואטי

פ/24/3278

הצעת חוק האפוטרופוס הכללי (תיקון – שיקולי השקעה סביבתיים), התשפ"ב–2022

- תיקון סעיף 1 1. בחוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח–1978¹³ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1, אחרי ההגדרה "צו ניהול" יבוא –
- "סיכוני אקלים" – הסיכון להשפעה על הרווח והפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן, היכולות להתממש באם תישא החברה באחריות ישירה למפגע סביבתי;
- "עלויות סביבתיות" – עלויות והשקעות שבהן נשא או צפוי לשאת התאגיד בשל פעולות שננקטו או שצפויות להינקט על ידו או על ידי מי מטעמו או על ידי צד שלישי בעבורו בקשר עם הטיפול בסיכונים הסביבתיים של התאגיד."
- תיקון סעיף 10 2. בסעיף 10(ג) לחוק העיקרי, אחרי "קווים מנחים ושיקולים", יבוא "הנוגעים, בין היתר, לסיכוני אקלים ולעלויות סביבתיות".

דברי הסבר

בשנים האחרונות ניכר עניין רב בקרב משקיעים בשוקי הון ברחבי העולם, בסוגיית האחריות הסביבתית והשפעתם של סיכוני האקלים על רווחיות ההשקעות. חלק מגופי ההשקעות הגדולים, בדגש על גופים מוסדיים ופיננסיים מובילים, החלו לשלב השקעות עם אוריינטציה חיובית להיבטי סביבה. במקביל לכך, ויש להניח שאף כתוצאה מכך, תאגידים שונים החלו להשקיע משאבים גדולים יותר בהתחשבות בהיבטים אלו בפעילותם.

¹³ ס"ח התשל"ח, עמ' 61.

סעיף 50 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות קובע כי כספי האדם שמונה לו אפוטרופוס, במידה שאינם דרושים לו לצרכיו השוטפים, יוחזקו ויושקעו על ידי האפוטרופוס כדרוש, לשם שמירת הקרן והבטחת הפירות. הניהול הכספי מחולק ל-11 קרנות, אשר מנהלות יחדיו קרוב לכ-8 מיליארד שקלים, והגוף האמון על כך הוא יחידת ההשקעות אשר פועלת בהתאם למדיניות שמתווה לה ועדת ההשקעות של האפוטרופוס הכללי. ועדת ההשקעות היא ועדה סטטוטורית, הפועלת מכוח סעיף 10 לחוק האפוטרופוס הכללי, התשל"ח-1978. ועדת ההשקעות פועלת בשוק ההון באמצעות בנק לאומי ובנק מזרחי-טפחות על בסיס שוטף, ובאמצעות ברוקרים מבתי השקעות לצורך "עסקאות קאסטודיאן", ומטרתה של ההשקעה היא להניב את התשואה האופטימלית בהתאם לרמת הסיכון שנקבעה.

מטרתה של הצעת חוק זו היא להבטיח כי יחידת ההשקעות של קרן האפוטרופוס הכללי תיקח בחשבון, במסגרת מדיניות השקעה שלה, גם שיקולים סביבתיים, כמפורט בהצעה זו, וכי מדיניות שכזו תשמש בסיס עבור המשקיעים המוסדיים המקומיים, ובכך תקדם את התפתחותו של שוק ההון הישראלי, בדומה לשווקי ההון בעולם. הצעת חוק זו הוכנה בסיוע צוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

י"ג באדר א' התשפ"ב (14.02.2022)

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת
מוסי רז
ענבר בזק
עופר כסיף
גבי לסקי
סמי אבו שחאדה
מיכל רוזין
אלון טל
אמילי חיה מואטי

3277/24/פ

הצעת חוק החברות הממשלתיות (תיקון – דוח אחריות סביבתית), התשפ"ב–2022

- תיקון סעיף 32 1. בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה–1975¹⁴ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 32(א)(1), אחרי "בתחום מטרותיה" יבוא "לרבות בתחום האחריות הסביבתית".
- תיקון סעיף 33 2. בסעיף 33 לחוק העיקרי –
- (1) בכותרת השוליים, אחרי המילה "כספיים" יבוא "ודוח אחריות סביבתית";
- (2) בסעיף קטן (א), אחרי פסקה (4) יבוא:
- "(5) דוח אחריות סביבתית שייערך על בסיס כללים ואמות מידה מקצועיים שגובשו בארגונים בין-לאומיים המיושמים במדינות מפותחות עם שווקים משמעותיים, או כללים ואמות מידה מקצועיים החלים במספר ניכר של מדינות כאמור, לפי הוראות שייקבעו."
- (3) אחרי סעיף קטן (א)(1) יבוא:

¹⁴ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

"(א2) השר להגנת הסביבה, בהתייעצות עם השרים, ובאישורה של ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע הוראות בדבר הכללים ואמות המידה לגיבוש דוח אחריות סביבתית כאמור בסעיף קטן (א5); השר להגנת הסביבה, בהתייעצות עם הרשות והשרים, יכול לקבוע כללים ואמות מידה מקצועיים כאמור בסעיף קטן (א5), בהתאמה לטיב ולאופי פעולתה של החברה."

ד ב ר י ה ס ב ר

בשנים האחרונות הולכת ומתגברת המודעות הסביבתית והאקלימית של חברות בארץ ובעולם והמונח "אחריות סביבתית" הופך להיות מטבע לשון שגור בפי מקבלי ההחלטות במספר רב של תאגידים. עסקים רבים בעולם פועלים כיום בפרויקטים ירוקים רבים למען צמצום ההשלכות השליליות של פעילותם על הסביבה ולמען פיתוח בר-קיימא כחלק מנטילת אחריות סביבתית, ובמטרה לצמצם סיכונים אקלימיים.

כחלק בלתי נפרד מכך התפתח דו"ח אחריות סביבתית (או בשמו האחר: דיווח קיימות), במסגרתו מדווחות חברות על ההשלכות הסביבתיות של פעילותן ופועלן בתחומים אלה. הרחבת הדיווח על ידי תאגידים בנושאים אלה הפכה לחלק מדרישת קרנות ומשקיעים רבים אשר בוחנים את התאגיד לא עוד רק לפי תוצאותיו העסקיות, אלא גם על פי בחינת הסיכונים הסביבתיים.

הרציונל העומד בבסיס הרחבת דרישות הדיווח בעולם בנושאים אלה כפול: ראשית, השפעה רבה מיוחסת לנושאים אלה על שוויה של החברה לטווח הארוך; ושנית, התפיסה כי התאגידים נושאים באחריות רחבה לגורמים חיצוניים לבעלי המניות גרידא.

התיקון המוצע מחייב את הדירקטוריון של החברות הממשלתיות, אשר מהוות חלק נכבד בכלכלה הישראלית ובעלות השפעה רבה עליה, לקבוע מדיניות סביבתית. הדירקטוריון שדואג מידי שנה לעריכה של דו"חות כלכליים, יוציא גם דו"ח אחריות סביבתית שייכתב על בסיס כללים ואמות מידה שגובשו בארגונים בין-לאומיים ושמיושמים במדינות מפותחות או לחילופין כללים ואמות מידה מקצועיים שמיושמים במספר גדול של מדינות מפותחות. השר להגנת הסביבה, בהתייעצות עם שר האוצר והשר שנקבע על פי החוק כאחראי לענייני החברה, ובאישורה של ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע הוראות ספציפיות בנוגע לכללים ואמות המידה, ובכלל זה כללים שיותאמו לאופיין של החברות השונות.

הצעת חוק זו הוכנה בסיוע צוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

י"ג באדר א' התשפ"ב (14.02.2022)

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת מוסי רז
יוראי להב הרצנו
ענבר בזק
עופר כסיף
גבי לסקי
סמי אבו שחאדה
מיכל רוזין
אלון טל
אמילי חיה מואטי

פ/24/3296

הצעת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון – חשיפת מדיניות סיכונים סביבתיים), התשפ"ב–2022

- תיקון סעיף 16 1. בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה–2005¹⁵ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 16(ד), בפסקת משנה (4), בסופה יבוא "שתכלול בין היתר גם תיאור של השיקולים החברתיים, הסיכונים הסביבתיים והשיקולים האתיים המובאים בחשבון על ידי קופת הגמל בבחירת ההשקעות, החזקתן ומימושן וכן תיאור של המדיניות ביחס למימוש הזכויות הנלוות לניירות הערך, כמשמעותן בחוק ניירות ערך, התשכ"ח–1968¹⁶, לרבות זכות ההצבעה;".
- תיקון סעיף 18 2. בסעיף 18 לחוק העיקרי, בסופו יבוא:
- "(ד) קופת גמל לקצבה תמציא, אחת לשנה, לכל עמיתה את מדיניות ההשקעה שלה כמשמעותה בסעיף 16(ד)(4)."
- תיקון סעיף 26 3. בסעיף 26 לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
- "(ג) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), חברה מנהלת תקבע מדיניות השקעה שתכלול שיקולים חברתיים וסיכונים סביבתיים ואתיים בהשקעותיה."

¹⁵ ס"ח התשס"ה, עמ' 889.

¹⁶ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

תיקון חוק הפיקוח 4. בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ושיווק פנסיוני) התשס"ה-2005¹⁷, בסעיף 21(א), בסופו יבוא:

"(3) יגלה בפני לקוח בטרם חתימתו את מדיניות ההשקעה של קופת הגמל נושא השיווק הפנסיוני, כמשמעותה בסעיף 16(ד)(4) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005¹⁸."

דבר הסבר

כיום, במדינות זרות הנושא של השקעה אחראית, שמביא בחשבון שיקולים נוספים לשיקולים כלכליים, הפך להיות חלק אינטגרלי ממערכת ההשקעות. נושא זה קיבל ביטוי בכללים שאומצו בשנת 2006 על ידי הסוכנות הסביבתית של האו"ם - The Principles for Responsible Investment. ביסוד מהלך זה עומדת התפיסה כי שוק ההון צריך לתת ביטוי למערכת ההעדפות של משקיעים שונים בעזרת מתן האפשרות למשקיעים לבחור בין מסלולי השקעה שונים בהתאם לתפיסת העולם המוסרית-סביבתית שלהם, ובהתאם לסיכונים הסביבתיים אותם הם מוכנים לנטול. כיום, החוק לא מטיל חובת גילוי ספציפית בנושאים אלו על קופות הגמל, שהינן בעלות משקל משמעותי בשוק ההון. הצעת החוק מציעה מודל גילוי שלפיו קופות הגמל הפועלות בישראל, כולל קרנות הפנסיה, יגלו ויפרסמו את מדיניות השקעתן בנושאים חברתיים – סביבתיים, בדגש על סיכונים אקלימיים. לפי המתווה המוצע, יועצים פנסיוניים יידרשו לגלות את מדיניות ההשקעה בתהליך השיווק של קרנות הפנסיה לציבור, וחברות מנהלות יכללו במדיניות ההשקעה שלהן שיקולים חברתיים וסיכונים סביבתיים ואתיים. מטרת הצהרת מדיניות ההשקעה בנושאים חברתיים-סביבתיים ואקלימיים מטעם קופות הגמל, היא לעודד השקעה שמביאה לידי ביטוי שיקולים של אחריות חברתית וסביבתית, שתורמת לפיתוחו של דיאלוג עקבי בין קופות הגמל לחברות בנושאים חברתיים וסביבתיים. המודל המוצע בהצעת חוק זו מבוסס על שקיפות, ואינו מבקש להתערב באוטונומיה של קופות הגמל לקבוע את מדיניות ההשקעות שלהם, אלא מחייב את גילוי של מדיניות ההשקעה ביחס לנושאים חברתיים ונטילת סיכונים סביבתיים ואתיים. הצעת חוק זו הוכנה בסיוע צוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב.

¹⁷ ס"ח התשס"ה, עמ' 918.

¹⁸ ס"ח התשס"ה, עמ' 889.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ג באדר א' התשפ"ב (14.02.2022)

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת
מוסי רז
עופר כסיף
סמי אבו שחאדה
מיכל רוזין
אלון טל
אמילי חיה מואטי

3295/24/פ

הצעת חוק ניירות ערך (תיקון – חובת דיווח על תמיכות סביבתיות), התשפ"ב–2022

תיקון סעיף 36¹. בחוק ניירות ערך, התשכ"ח–1968¹⁹, בסעיף 36, אחרי סעיף קטן (ו) יבוא:

"(ז) בלי לגרוע מההוראות לפי סעיף זה, תאגיד יכלול בדוחות שהוא מגיש את פירוט הסכומים שהוציא עבור תמיכה בפרויקטים סביבתיים; לעניין זה, "תמיכה בפרויקטים סביבתיים" – השתתפות ותמיכה כספית בפרויקטים שלדעת התאגיד מקדמים את הסביבה והאקלים בישראל."

דברי הסבר

מטרת הצעת חוק זו לעודד חברות ציבוריות לתרום לחברה ולמוסדות הפועלים בתחום הסביבתי על כל גווניו. לפיכך, מוצע לקבוע כי חברות ציבוריות יחויבו לחשוף את נתוני התמיכה והתרומות שלהן לטובת סביבה ולפתרון משבר האקלים. הצעת חוק זו תעודד מתן תרומות על ידי חברות ציבוריות לשיפור הסביבה והאקלים, ולבלימת משבר האקלים אשר מהווה סיכון מרכזי בשנים האחרונות. כמו כן, הצעת החוק תעודד תחרות בין החברות שמחזקת את עקרונות האחריות הסביבתית במשק לטובת כלל הציבור. הצעת חוק זו הוכנה בסיוע צוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב.

¹⁹ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

י"ג באדר א' התשפ"ב (14.02.2022)

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת
מוסי רז
עופר כסיף
סמי אבו שחאדה
מיכל רוזין
אלון טל
אמילי חיה מואטי

3482/24/פ

הצעת חוק אחריות סביבתית (חובת דיווח סביבתית), התשפ"ב-2022

- הגדרות 1. בחוק זה –
- "חברה ממשלתית" – כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999²⁰;
- "חברה ציבורית" – כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999;
- "חברה פרטית" – חברה שאינה חברה ציבורית;
- "חברה גדולה" – חברה שמתקיימים בה כל אלה:
- (1) החברה מעסיקה למעלה מ-250 עובדים;
- (2) מחזור העסקים השנתי של החברה עומד על 15 מיליון שקלים חדשים לפחות;
- (3) שכרו של העובד בעל השכר הגבוה ביותר בחברה גבוה יותר מפי שלושים משכרו של העובד בעל השכר הנמוך ביותר בחברה;
- "תאגיד עירוני" – כהגדרתו בסעיף 249א לפקודת העיריות²¹;
- "חברה מדווחת" – חברה המגישה דוח אחריות וסיכונים סביבתיים לפי חוק זה;
- "דוח אחריות וסיכונים סביבתיים" – הדוח שמופיע בתוספת השנייה;

²⁰ ס"ח התשנ"ט, עמ' 199.
²¹ דיני מדינת ישראל התשכ"ד, עמ' 197.

"השר" – שר המשפטים ;

"הממונה" – אדם שהוסמך על ידי השר להיות אחראי על ביצוע חוק זה ;

"מאגר הדיווח" – מאגר מקוון בו מוצגים הדוחות שהוגשו לפי חוק זה ;

2. חובת הגשת דוח אחריות סביבתית (א) חברה ממשלתית, תאגיד עירוני וחברה גדולה יגישו מדי שנה דוח אחריות וסיכונים סביבתיים ; חברה ציבורית שאינה חברה גדולה תגיש את הדוח אחת לשנתיים ; תאגיד שאינו חברה מדווחת רשאי להגיש דוח אחריות וסיכונים סביבתיים בהתאם לחוק זה ;
- (ב) הדוח יוגש לממונה ולרשות לניירות ערך.
3. מינוי אחראי חברה מדווחת תמנה אדם מטעמה שיהיה אחראי על הדיווח לפי חוק זה.
4. פרסום הממונה יעמיד את מאגר הדיווח לעיון הציבור בצירוף הסבר תמציתי.
5. מועד דיווח (א) דוח אחריות וסיכונים סביבתיים יוגש בתוך הרבעון הראשון של שנת הכספים עבור השנה שקדמה לה ; הממונה רשאי, מטעמים שיירשמו, להאריך את התקופה עד חודשיים נוספים לחברות שיבקשו זאת.
- (ב) השר רשאי לפטור חברה מחובת הדיווח לתקופת דיווח אחת מטעמים מיוחדים שיירשמו ויפורסמו במאגר הדיווח.
6. תו חברה מדווחת חברה מדווחת רשאית להטביע על מוצריה ועל חומרים נוספים מטעמה את הסימן המופיע בתוספת הראשונה.
7. הוועדה המייעצת (א) השר ימנה וועדה מייעצת שתורכב מתשעה חברים :
- (1) הממונה והוא יהיה יושב ראש הוועדה ;
- (2) נציג של משרד הכלכלה ;
- (3) נציג של המשרד להגנת הסביבה ;
- (4) נציג של משרד הרווחה ;
- (5) נציג של התאחדות התעשיינים ;
- (6) נציג של איגוד העובדים הגדול במשק ;
- (7) שני נציגים של מוסד מוכר כהגדרתו בסעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה התשי"ח-1958²² ;
- (8) שני נציגי ציבור בעלי מומחיות בתחום האחריות הסביבתית והסיכונים הסביבתיים.
- (ב) הוועדה תקבע את סדרי דיוניה ; הדיונים יהיו פתוחים לציבור.

²² ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

(ג) לאחר שנת הדיווח הראשונה ולאחר מכן מידי שנתיים תבחן הוועדה את כללי הדיווח המפורטים בתוספת השנייה ותערוך בהם שינויים לפי הצורך באישור השר ועדת הכלכלה של הכנסת.

הפרה 8. (א) חברה החייבת בדיווח שלא הגישה דוח לפי חוק זה דינה – קנס בשיעור 1% מהרווח השנתי הכולל של החברה כמשמעותו בכללי החשבונאות המקובלים.

(ב) חברה החייבת בדיווח שלא הגישה דוח לפי חוק זה תפורסם במאגר הדיווח; הפרסום יישמר במאגר לתקופה של שבע שנים.

יעוד הכספים 9. הממשלה תקים קרן לניהול כספים שהתקבלו מקנסות לפי חוק זה; כספי הקרן ישמשו למטרות סביבתיות שעיקרן התמודדות עם משבר האקלים, כפי שיגדיר השר להגנת הסביבה.

השר הממונה 10. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

תחילה 11. תחילתו של חוק זה ביום ג' בטבת התשפ"ב (1 בינואר 2022).

תוספת ראשונה

תוספת שנייה

סעיף הדיווח	הנחיית הדיווח	אופן המענה
פרק א' – פרטים ארגוניים וכלליים		
מועד הדיווח	תאריך	
שם הארגון	כפי שמופיע ברשם	
	החברות/עמותות	
מס' עוסק מורשה/מס' ח.פ/מס' עמותה רשומה	מספר כפי שמופיע ברשם	
	החברות/עמותות	
תחום עיסוק	תחום פעילות הארגון	
	לבחירה מתוך רשימת	
	תחומי העיסוק של הלשכה	
	המרכזית לסטטיסטיקה	
בעלות	ממשלתית/פרטית/עירונית	

ציבורית (עבור חברות
ציבוריות יש להציג מבנה
הבעלות)

טקסט – שם

טקסט – שם

כתובת אינטרנט

שם המנהל הכללי

שם הממונה על תחום הדיווח החברתי – סביבתי בארגון
(להלן 'הגורם הממונה')

אתר האינטרנט של הארגון

ביצועים סביבתיים

ניהול סביבתי

האם לארגון מדיניות סביבתית המתחשבת בין היתר
בסיכונים סביבתיים?

כן – נא צרפו מסמך מדיניות זה קובץ מצורף

לא – נא הסבירו מדוע אין בנמצא מסמך מדיניות שכזה טקסט

האם יש לארגון ממונה איכות סביבה?

כן / לא

כן – נא צרפו מסמך עם פרטי איש קשר קובץ מצורף עם פרטי

התקשרות

האם לארגון תקן ניהול איכות סביבה iso 14000 או

כן / לא

תקן דומה / אחר ?

כן – נא צרפו את תעודת ההתעדה קובץ מצ"ב

כללי

האם הארגון אמצ' יוזמות סביבתיות לשיפור ביצועיו או
מוצריה בתחום ו/ או ביצועי לקוחותיו?

כן – נא פרטו, כולל יעדים כמותיים טקסט

האם הארגון עוסק בפיתוח מוצרים ושירותים המועילים
לסביבה?

כן / לא

כן – נא פרטו טקסט

תחבורה

האם הארגון על מתקניו השונים נגישים להגעה
בתחבורה ציבורית?

כן / לא

האם לארגון מדיניות בנושא עידוד תחבורה חלופית?
למשל עידוד נסיעה משותפת ברכבים, התקנת לוקרים
ומקלחות עבור נוסעים באופניים

כן / לא

כן – נא צרפו מסמך מדיניות זה קובץ מצורף

כיצד מתבצע שינוע של חומרי גלם ומוצרי גמר? האם
לארגון מדיניות בנושא זה?

טקסט + כן / לא

כן – נא צרפו מסמך מדיניות זה קובץ מצורף

אנרגיה

לא – נא הסבירו מדוע אין בנמצא מסמך מדיניות שכזה טקסט

מהם מקורות האנרגיה של הארגון והאם נעשים מאמצים להתייעלות אנרגטית? טקסט

במידה שיש, נא צרפו מסמך מדיניות זה קובץ מצורף

מדרך פחמני

האם הארגון מודד את טביעת הרגל הפחמנית / מדרך פחמני שלו? כן / לא

כן – מהו המדרך הפחמני של הארגון עבור התקופה המדווחת? (יש לחשב בהתאם למרשם הפחמן של המשרד חמצני CO₂e להגנת הסביבה ולכלול את סקופ 1 + סקופ 2)

לא – נא הסבירו מדוע הארגון לא מבצע את המדידה טקסט

מים

מהו סך צריכת המים של הארגון? מספר בליטר

האם הארגון משפיע בצריכתו זו על מקורות מים טבעיים? כן / לא

האם קיימת מדיניות בנושא? אם כן – נא צרפו מסמך מדיניות זה טקסט + קובץ מצורף

באילו סוגי מקורות מים (מותפלים, ממוחזרים...) נעשה שימוש בפעילות הארגון? טקסט

כיצד המים מטופלים בסיום השימוש – האם השפכים מועברים לביוב מוסדר? לא – לאן כן מועברים? טקסט

מגוון ביולוגי

האם לארגון השפעה על נושא המגוון הביולוגי? כן / לא

האם קיימת מדיניות בנושא? אם כן – נא צרפו מסמך מדיניות זה טקסט + קובץ מצורף

חומרי גלם, פסולת, אריזות ושימוש בחומרים ברי מיחזור וממוחזרים

האם נעשים מאמצים לעבור לשימוש בחומרים ברי מיחזור וממוחזרים? כן / לא

כן – נא פרטו ואם קיימת מדיניות בנושא נא צרפו מסמך מדיניות זה טקסט + קובץ מצורף

לא – נא הסבירו מדוע

מהו אחוז השימוש בחומר גלם ממקור ממוחזר מתוך סך תשומות הארגון? מספר באחוזים

מהי מדיניות הטיפול בסוגי הפסולת השונים המיוצאים ממתקני הארגון? נא פרטו וצרפו את מסמך המדיניות טקסט + קובץ מצורף

האם בפעילות הארגון מעורבים חומרים רעילים כן / לא

ומסוכנים?

כן – מהי מדיניות הטיפול בחומרים אלו? נא פרטו וצרפו טקסט + קובץ מצורף
מסמך מדיניות זה

האם נעשים מאמצים להקטין ולהפחית אריזות? כן / לא

כן – נא פרטו ואם קיימת מדיניות בנושא נא צרפו מסמך טקסט + קובץ מצורף
מדיניות זה

יחס לבעלי חיים

האם לחברה מדיניות בנוגע ליחס לבעלי חיים? כן / לא

כן – נא צרפו מסמך מדיניות זה קובץ מצורף

האם החברה מבצעת ניסויים בבעלי חיים? כן / לא

כן – נא הסבירו עבור אילו צרכים מתבצעים הניסויים טקסט

האם בהתנהלותה השוטפת של החברה נכללת גם כן / לא

התנהלות עם בעלי חיים למיניהם? (הובלת בעלי חיים,

שחיטה ועוד)

כן – נא פרטו מהו היחס לבעלי החיים במסגרת התנהלות טקסט

זו

דברי הסבר

מטרת החוק לקדם תרבות סביבתית ואחריות סביבתית, תוך הקטנת סיכונים סביבתיים, וזאת באמצעות חיוב החברות לדווח אודות פעילותן בתחומים אלה. כל זאת, בכדי לאפשר לציבור שיפוט טוב יותר של התאגידים באמצעות אמות מידה אלה. הצעת החוק מבקשת להתאים את החוק הישראלי לדירקטיבה האירופית לדיווח לא פיננסי של תאגידים בנושא אחריות סביבתית כמו גם לעשרות יוזמות רגולטוריות דומות מכל רחבי העולם.

בישראל מספר לא גדול של חברות החלו לדווח באופן וולונטרי על היבטים שונים הקשורים בפעילותן מנקודת מבט של אחריות חברתית-סביבתית של התאגיד, או על פעולות נוספות שהתאגיד עושה בתחומים אלו. לצד הדיווחים הופיעו גם ארגונים העוסקים בדירוג חברות על פי דיווחים אלה (כמו למשל דירוג "מעלה"). בהצעת חוק זו שימת הדגש הינה על הפן הסביבתי של האחריות התאגידית, ועל הסיכונים הסביבתיים העולים מפעילותו.

ההשקפה, העומדת בבסיס הדיווח ובבסיס הפעילויות וההשקעה שהתאגיד מבצע בתחומים אלה, רואה בו חלק מהמרקם האזרחי וככזה יש לו אחריות חברתית ואחריות לשקף לציבור את הסיכונים הסביבתיים אותם הוא נוטל. יתרה מכך, אחריות זו מקבלת משנה תוקף על פי אותה תפישה, לאור העובדה כי פעמים רבות התאגיד משית על החברה ועל הסביבה עלויות כחלק מפעילויות הליבה של עיסוקו (עלויות חיצוניות) ומרוויח על חשבונן. עם זאת, לפי גישת האחריות התאגידית (ESG) אין ניגוד בין האחריות הסביבתית

של התאגיד לבין מטרתו העיקרית – להיות ארגון רווחי ותחרותי.

בישראל החקיקה מאפשרת לתאגיד להביא בחשבון גם שיקולים הקשורים בנושאים, בעובדים ובציבור, כמו כן, היא מאפשרת לתאגיד לתרום כספים למטרה שאינה קשורה בשיקולים עסקיים, אך אינה קובעת את היקף האחריות הציבורית בכלל והאחריות הסביבתית בפרט המוטלת על התאגיד ובוודאי שאינה מחייבת אותו באחריות שכזו. החוק המוצע גם הוא אינו מחייב את התאגיד לגלות אחריות ציבורית סביבתית, אך הפועל היוצא שהוא יעודד את החברות לגלות אחריות ולהשתפר בביצועיהן, תוך מזעור הסיכונים הסביבתיים אותם הן נוטלות. החוק בא גם להסדיר בצורה אחידה וברת השוואה את האופן בו חברות מדווחות.

החוק מכיר בכך שסדרי הגודל השונים של התאגיד ונפח הפעילות השונה מייצרים גם מידת אחריות שונה ומכאן נובעת הדיפרנציאציה בחובת הדיווח שכן, הוא מטיל חובת דיווח שנתית על חברות ממשלתיות, תאגידים עירוניים וחברות גדולות, חובת דיווח אחת לשנתיים על חברות ציבוריות שאינן חברות גדולות ואפשרות דיווח וולונטרית לתאגידים שאינם חברות החייבות בדיווח.

כללי הדיווח כוללים התייחסות כללית וניהול סביבתי, התייחסות לתחבורה, אנרגיה, מים, מגוון ביולוגי, חומרי גלם, פסולת, אריוזות, שימוש בחומרים ברי מחזור וממוחזרים, ולבסוף גם ליחס של התאגיד לבעלי חיים.

כללי הדיווח יעודכנו לפי הצורך אחת לשנתיים ומיד לאחר שנת הדיווח הראשונה, על מנת שהרגולציה תשיג את מטרותיה, שהדוח יהיה רלוונטי, מקיף וישמש ככוח מניע לקידום האחריות הסביבתית ולצמצום הסיכונים הסביבתיים. לשם כך החוק מסמיך וועדה מייעצת המורכבת מגורמי ממשל שונים מנציגי העובדים, התעשיינים ומומחים בתחום הדיווח על אחריות סביבתית.

כיוון שתכלית הדיווח היא לאפשר לציבור יכולת שיפוט טובה יותר על ביצועי החברות, הדוחות יעמדו לעיון הציבור באופן נגיש ומרוכז באתר אינטרנט של הממונה על אחריות סביבתית. חברה מדווחת שעומדת בהוראות החוק תוכל לסמן את מוצריה בסמליל. אין בסמליל משום הצהרה על איכות ביצועיה בתחום האחריות הסביבתית ונטילת הסיכונים הסביבתיים, רק עדות על כך שדווחה כנדרש והציבור יכול לבחון את ביצועיה. חברה שלא תדווח כדין תיקנס ותישלל ממנה הזכות להשתמש באותה שנת דיווח בסמליל. כיון שמושא הדיווח הוא פעילות התאגיד והשפעותיו בהקשרים סביבתיים, הכספים שיתקבלו מהקנס ייועדו להוצאה על מטרות סביבתיות במסגרת תוספת תקציבית שתינתן למשרד להגנת הסביבה.

הצעת חוק זו נכתבה בסיוע צוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת העשרים על ידי חברת הכנסת יעל

כהן-פארן וקבוצת חברי הכנסת (3276/20/פ)

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ד' באדר ב' התשפ"ב (07.03.2022)

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת
מוסי רז
ענבר בזק
עופר כסיף
גבי לסקי
סמי אבו שחאדה
מיכל רוזין
אלון טל
אמילי חיה מואטי

3343/24/פ

הצעת חוק ניירות ערך (תיקון – חובת גילוי בדוחות הכספיים של חברות ציבוריות אודות סיכונים סביבתיים), התשפ"ב–2022

- תיקון סעיף 1 1. בחוק ניירות ערך התשכ"ח–1968²³ (להלן – החוק העיקרי) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "מערכת דואר אלקטרוני מאובטח" יבוא:
- "מפגע סביבתי" – כהגדרתו בחוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב–1992²⁴.
- "סיכון סביבתי" – סיכון סביבתי המנוי בצו לפי סעיף 36(ב) שיש לו השפעה על רווח והפסד בשל אחריות חברה לפי כל דין."
- הוספת סעיף 36 2. אחרי סעיף 36 לחוק העיקרי יבוא:
- "גילוי על סיכון 36. (א) (1) חברה ציבורית תפרסם בדוחותיה סביבתי בדוחות הכספיים השנתיים, הנערכים בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, את הסיכונים הסביבתיים שנוגעים לפעילותה;

²³ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.
²⁴ ס"ח התשנ"ב, עמ' 184.

(2) שר האוצר רשאי, לפי הצעת הרשות או לאחר התייעצות עמה ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע הוראות לעניין אופן חישוב והצגת הסיכונים הסביבתיים לפי פסקה (1).

(ב) שר האוצר, לפי הצעת הרשות או לאחר התייעצות עמה, בהסכמת השר להגנת הסביבה ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, יקבע בצו את רשימת הסיכונים הסביבתיים.

(ג) חברה ציבורית תפרסם בדוחותיה הכספיים השנתיים הן תיאור איכותי והן תיאור כמותי אודות סיכונים סביבתיים לצד ההשפעות של אותם סיכונים על רווחי החברה.

דברי הסבר

מטרתה של הצעת חוק זו היא להבטיח כי יינתן מידע מספק ומקיף בביאורים לדוחות הכספיים של חברות אודות הסיכונים הסביבתיים שקיימים לחברות. מידע אודות הסיכונים הסביבתיים הנוגעים לפעילותן של חברות, יאפשר הן למשקיעים הנוכחיים והן למשקיעים העתידיים בחברה, לקבל תמונה מקיפה יותר על הטבע והאופי של פעילות החברה בה הם משקיעים או עתידים להשקיע, ועל הקשר של אותה הפעילות למשבר האקלים על היבטיו השונים.

מטרתו של גילוי מידע זה היא להביא למודעות בקרב המשקיעים את פעולות החברה שפוגעות בסביבה במישורים שונים ושעשויות להחריף את משבר האקלים. בדרך זו, הציבור יוכל לשקול באופן מושכל באילו חברות הוא מעוניין להשקיע, בהיותו מודע לסיכונים הסביבתיים שנוגעים לפעילותה של החברה.

בעקבות המגמה העולמית שתומכת בגילוי סיכונים סביבתיים בדוחות הכספיים של חברות, ובעקבות חקיקה ממשלתית במדינות שונות בעולם, חברות רבות החלו לגלות בדוחותיהן הכספיים את הסיכונים הסביבתיים בנושאים שונים, דוגמת פליטת גזי חממה, שימוש באנרגיה מזהמת, מחזור, ניהול צריכת מים ועוד. מבחינה השוואתית, מדיניות הגילוי של החברות נעה על קשת רחבה, החל מתיאור איכותי על האופן שבו הן מנהלות סיכונים אלה ועד לתיאור כמותי שכולל נתונים שמטרתם לערוך בחינה השוואתית ביחס לדוחות הכספיים של תקופות קודמות. אולם, לעיתים חברות נוהגות להציג נתונים אלו בפן חיובי בלבד, קרי מה הן הפעולות שהחברות הציבוריות נוקטות על מנת להקטין את הסיכון של משבר האקלים הקיים כיום, בעוד שאין הצגה שקופה לכלל הפעילויות שחברות מבצעות שעשויות להחריף את משבר האקלים.

לפיכך, מוצע לקבוע כי חברות יחויבו להציג ולגלות בדוחותיהן הכספיים את כל הסיכונים הסביבתיים הנובעים מפעילותן ואת השפעותיהם של אותם סיכונים על רווחי החברה.

הצעת חוק זו הוכנה בסיוע צוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

כ' באדר א' התשפ"ב (21.02.2022)

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת
מוסי רז
עופר כסיף
מיכל רוזין
אלון טל
אמילי חיה מואטי

פ/24/3386

הצעת חוק איסור השקעת כספי מוצרים פנסיוניים וקופות גמל בתאגידים פוסיליים, התשפ"ב-2022

- מטרת החוק 1. מטרתו של חוק זה למנוע השקעה של כספי עמיתים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל בתאגידים פוסיליים, על רקע סיכוני האקלים הטבועים בהשקעות בתאגידים אלה.
- הגדרות 2. בחוק זה –
"הוועדה" – ועדה שהוקמה לפי סעיף 5;
"חברה מנהלת" – כהגדרתה בחוק הפיקוח על שירותים פנסיוניים (קופות גמל), התשס"ה-2005;²⁵
"יועץ פנסיוני" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פנסיוניים (יועץ, שיווק, ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005;
"מוצר פנסיוני" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (יועץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005;
"סוכן פנסיוני" – כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (יועץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005;
"הרשימה" – רשימת תאגידים פוסיליים לפי סעיף 6;
"השקעה" – למעט הלוואה כאמור בהגדרת "השקעה";
"השר" – השר להגנת הסביבה;

²⁵ ס"ח התשס"ה, עמ' 889.

"תאגיד פוסילי" – תאגיד העוסק באיתור, בהפקה, בהולכה, באחסון או בזיקוק של דלק מאובנים (פוסילי);

3. איסור השקעת כספי מוצרים פנסיונים בתאגידים פוסיליים ומכירת החזקות

(א) יועץ פנסיוני או סוכן פנסיוני לא ישקיע כספי לקוחות בתאגידים המופיעים ברשימה.

(ב) השקיע יועץ פנסיוני או סוכן פנסיוני את כספי לקוחו בתאגיד פוסילי, ולאחר מכן נוסף אותו התאגיד לרשימה, יודיע על כך לוועדה וימכור את כל החזקותיו בתאגיד בתוך תשעים ימים מהיום שבו נוסף התאגיד לרשימה.

(ג) הוועדה רשאית להאריך את התקופה למכירת ההחזקות בתאגיד כאמור בסעיף קטן (ב) בשישים ימים נוספים מטעמים מיוחדים שיירשמו, וכן רשאית היא, באישור השר, להאריך לתקופה קצובה נוספת.

4. איסור השקעת כספי קופות גמל בתאגידים פוסיליים ומכירת החזקות

(א) חברה מנהלת לא תשקיע את כספי עמיתי קופות הגמל בתאגיד פוסילי המנוי ברשימה.

(ב) השקיעה חברה מנהלת בתאגיד פוסילי, ולאחר מכן נוסף אותו התאגיד לרשימה, תודיע על כך לוועדה ותמכור את החזקותיה בתאגיד בתוך תשעים ימים מיום פרסום דבר הכללתו.

(ג) הוועדה רשאית להאריך את התקופה למכירת ההחזקות בתאגיד כאמור בסעיף קטן (ב) בשישים ימים נוספים מטעמים מיוחדים שיירשמו, וכן רשאית היא, באישור השר, להאריך לתקופה קצובה נוספת.

5. ועדת יישום

(א) תוקם ועדה ליישום הוראות חוק זה, ואלה חבריה:

(1) עובד המשרד להגנת הסביבה שימנה השר, והוא יהיה יושב הראש. היו הקולות שקולים, יהיה ליושב ראש קול נוסף;

(2) שני עובדי משרד ראש הממשלה, שימנה ראש הממשלה;

(3) עובד משרד האוצר, שימנה שר האוצר;

(4) נציג אחד הארגונים שעניינם הוא שמירה על הסביבה.

(ב) הוועדה רשאית לקבוע את סדרי עבודתה, ככל שאלה לא נקבעו לפי חוק זה.

רשימת תאגידים פוסיליים 6. (א) הוועדה תנהל רשימה של תאגידים פוסיליים, שתתעדכן מעת לעת לפי שיקול דעתה.

(ב) בטרם תחליט הוועדה על הכללת תאגיד ברשימה, תפרסם הודעה על כוונתה לכלול אותו ברשימה ותודיע על כך לתאגיד ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 8.

(ג) בכפוף להוראות סעיף 8, בתום שישים ימים מיום פרסום ההודעה כאמור בסעיף קטן (ב), תחליט הוועדה לכלול את התאגיד ברשימה ותפרסם הוועדה רשימה של תאגידים שמצאה כי הם תאגיד פוסילי.

קביעות גורם חוץ לענייני תאגיד פוסילי 7. (א) נקבעה מחוץ לישראל, בידי גורם מוסמך של מדינה זרה או של איחוד מדינות זרות, רשימה הכוללת תאגידים פוסיליים, רשאית הוועדה לאמץ את הרשימה, כולה או חלקה.

(ב) נקבעה מחוץ לישראל, בידי גורם מוסמך של מדינה זרה או של איחוד מדינות זרות, מגבלה על השקעה בתאגיד פוסילי, רשאית הוועדה, באישור השר, לכלול תאגיד כאמור ברשימה.

(ג) נכלל תאגיד ברשימה לפי הוראות סעיף זה, יחולו הוראות סעיף 8 לעניין זכות הטיעון.

(ד) בסעיף זה, "מדינה זרה" – כמשמעותה בחוק העמותות, התש"ם–1980.²⁶

זכות טיעון 8. (א) הרואה עצמו נפגע מהכוונה לכלול תאגיד ברשימה, רשאי לטעון את טענותיו בפני הוועדה בעל פה או בכתב, לפי בחירתו, בתוך 30 ימים מפרסום הכוונה לכלול את התאגיד ברשימה.

(ב) טענות נגד הכוונה לכלול תאגיד ברשימה יוגשו בתוך שלושים ימים מיום פרסום שם התאגיד, לפי הוראות סעיף 6(ב);

(ג) הוועדה רשאית להאריך את המועד האמור בסעיף קטן (ב), אם סברה שמתקיימות נסיבות המצדיקות זאת.

(ד) הוועדה רשאית לדרוש מתאגיד כל ידיעה, מסמך או ציוד הדרושים לה לצורך החלטתה.

²⁶ ס"ח התש"ם, עמ' 210.

- קנס 9. העובר על ההוראות הקבועות בסעיפים 3 ו-4 – דינו קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין²⁷.
- ביצוע ותקנות 10. השר ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי, לאחר ששמע את עמדת הוועדה, ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, להתקין תקנות בכל עניין הנוגע לביצועו, ובכלל זה:
- (א) קביעת סכומים שונים לסוגי פעילויות או לענפי משק שונים שקבע השר בצו באישור ועדת הכספים של הכנסת, שיראו בהם תאגיד פוסילי;
 - (ב) אופן הפרסום של תאגיד שבכוונת הוועדה לכלול ברשימה, בטרם תחליט על הכללתו;
 - (ג) אופן מסירת ההודעה של הוועדה לתאגיד על כוונתה לכלול אותו ברשימה;
 - (ד) אופן פרסום הרשימה לציבור;
 - (ה) סדרי עבודת הוועדה.
- תחילה ותחולה 11. תחילתו של חוק זה שלושה חודשים מיום פרסומו והוא יחול על השקעות שבוצעו לאחר פרסום הרשימה.

ד ב ר י ה ס ב ר

התגברות משבר האקלים שפוקד את העולם בשנים האחרונות, מעלה על סדר היום את ההיבטים הכלכליים של המשבר, ואת הצורך בפיתוח מנגנונים למניעת השקעות של כספי עמיתים, כגון קרנות הפנסיה וקופות הגמל, בחברות ובתעשיות מזהמות, ובהסדרה אפקטיבית של ההסטה של אותם כספים ציבוריים אל תאגידים ירוקים, העוסקים באנרגיה מתחדשת ואינם משתמשים בדלקים פוסיליים או מעורבים בייצורם.

בשנת 2020, הבורסה לניירות ערך בתל אביב יצרה מדד ירוק ביחד עם פורום כסף נקי - "מדד ת"א 125". צעד זה מלמדנו על המגמה העולמית להסטת השקעות מתאגידים פוסיליים.

כיוון שדלקים פוסיליים מהווים את אחד הגורמים המשמעותיים והמשפיעים ביותר על התעצמותו של משבר האקלים הגלובלי, מטרתה של הצעת חוק זו להסיט את ההשקעות מדלקים פוסיליים, ומתאגידים המוגדרים כפוסיליים וזאת באמצעות איסור על השקעת כספי הציבור המצויים בקרנות הפנסיה ובקופות הגמל. הרציונל העומד מאחורי המנגנון המובא בחוק הוא "סגירת ברז" אקוטית עבור התאגידים הפוסיליים, בדמות הגופים המוסדיים האמונים על כספי הציבור.

ישנה חשיבות גלובלית לבלימת משבר האקלים, והצעת החוק מעגנת צעד משמעותי

²⁷ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

ואחראי כלפי בריאותם וביטחונם של אזרחי המדינה. בנוסף, בעתיד הקרוב אנו צפויים לראות עלייה משמעותית בהשקעות בתאגידים העוסקים באנרגיה ירוקה. מדינת ישראל הציבה בפני עצמה יעדים לצמצום הפליטות ולהשקעות באנרגיות מתחדשות, בדומה לרוב מדינות העולם. בהינתן זאת, ניתן לחזות צניחה הדרגתית במניותיהם של תאגידים פוסיליים ושל תאגידים הנסמכים על דלקים פוסיליים במערך הייצור שלהם. החשיבות בהסטת כספי הציבור, וביצירת מנגנון שיעודד את הגופים המוסדיים להכין עצמם בצורה טובה יותר לשינויים שייאלצו לעשות ממילא במדיניות ההשקעות שלהם לאור ההתפתחויות האקלימיות והטכנולוגיות, גדולה מתמיד.

הצעת חוק זו הוכנה בסיוע צוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

כ"ז באדר א' התשפ"ב (28.02.2022)

הכנסת העשרים וארבע

יוזמים: חברי הכנסת מוסי רז
עופר כסיף
סמי אבו שחאדה
מיכל רוזין
אלון טל
אמילי חיה מואטי

מצטרף: חבר הכנסת איתן גינזבורג

פ/24/3318

הצעת חוק ניירות ערך (תיקון – חובת גילוי בדוחות הכספיים של חברות ציבוריות אודות תביעות הנוגעות למפגעים סביבתיים), התשפ"ב–2022

- תיקון סעיף 1¹ 1. בחוק ניירות ערך התשכ"ח–1968²⁸ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1, אחרי ההגדרה "מערכת דואר אלקטרוני מאובטח" יבוא:
- "מפגע סביבתי" – כהגדרתו בחוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב–1992²⁹.
- הוספת סעיף 36² 2. אחרי סעיף 36 לחוק העיקרי יבוא:
- "גילוי על תביעות 36ה. (א) חברה ציבורית שהוגשה נגדה תביעה הנוגעת בדבר מפגעים סביבתיים למפגעים סביבתיים תפרסם זאת בדוחותיה הכספיים השנתיים.

²⁸ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234.
²⁹ ס"ח התשנ"ב, עמ' 184.

(ב) שר האוצר רשאי, לפי הצעת הרשות או לאחר התייעצות עמה ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע הוראות לעניין אופן חישוב והצגת הפרשה להתחייבות לתביעה; לעניין זה, "הפרשה להתחייבות לתביעה" – לרבות התחייבות תלויה בגין תביעה כמשמעותה בכללי החשבונאות המקובלים לפיהם מדווחת החברה בדוחותיה."

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרתה של הצעת חוק זו היא להבטיח כי יינתן מידע מספק בביאורים לדוחות הכספיים של החברה אודות התביעות הקיימות בנושאים סביבתיים כנגד החברה. מידע זה משמש את המשקיעים הנוכחיים של החברה ואת משקיעיה העתידיים, וגורם לאותם משקיעים להבין את טיבן, אופיין וסכומן של התביעות הקיימות כנגד החברה שבה הם משקיעים או עתידים להשקיע, בין אם הן מיוצגות כהפרשות או כהתחייבות תלויה בדוחות הכספיים.

מטרתו של גילוי מידע זה היא להביא למודעות בקרב המשקיעים את פעולות החברה שפוגעות בסביבה במישורים שונים ושמחריפות את משבר האקלים. בדרך זו הציבור יוכל לשקול באופן מושכל באילו חברות הוא מעוניין להשקיע, כשהוא מודע לתביעות שהוגשו כנגד החברה הנוגעות לנושאים סביבתיים ומפגעים סביבתיים, כהגדרתם בחוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב–1992.

על פי כללי החשבונאות המקובלים, ועל פי הוראותיו של תקן חשבונאות IAS 37 בפרט, אין להכיר בדוחות הכספיים של החברות על תביעות שמסווגות כהתחייבות תלויה, שהן התחייבויות בגין תביעות כנגד החברה אשר אין הן עומדות בהגדרות התקן להפרשה בגין התחייבות לתביעה. מוצע לקבוע כי חובת הגילוי תחול על שני סוגי התביעות – הן תביעות המיוצגות בדוחות הכספיים של החברה כהפרשה להתחייבות בגין תביעה והן על התחייבויות תלויות בגין תביעה. הרציונל מאחורי ד ההסדר המוצע הוא שהמשקיעים יהיו מודעים לכלל התביעות המוגשות כנגד החברה בנושאים הסביבתיים השונים.

הצעת חוק זו הוכנה בסיוע צוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

כ' באדר א' התשפ"ב (21.02.2022)

הצעות חוק חדשות

הצעת חוק החברות (תיקון - הרחבת תכלית החברה), התשפ"ב-2022

1. תיקון סעיף 11(א) בחוק החברות, התשנ"ט 1999³⁰ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 11(א) במקום "על פי שיקולים עסקיים להשאת רווחיה, וניתן להביא בחשבון במסגרת שיקולים אלה, בין השאר, את ענייניהם של נושיה, עובדיה ואת עניינו של הציבור" יבוא: "על פי שיקולים עסקיים וחברתיים להעלאת ערכה והשאת רווחיה לטווח הרחוק, תוך התחשבות במסגרת זאת בענייניהם של נושיה, עובדיה, לקוחותיה, ושל כל מחזיקי העניין בה – כולל הציבור הרחב, ובסיכוני אקלים וסביבה".

דברי הסבר

מטרתה של הצעת חוק זו הינה לעגן בחוק החברות הישראלי את חובתו של תאגיד לשקול שיקולים שאינם בהכרח עסקיים, תוך התחשבות באינטרסים רחבים מאלו של בעלי מניותיו, ואת חובתו לייצר ערך לטווח הרחוק על פני השאת רווחים בטווח הקצר. בבסיס ההצעה עומדת התפיסה שלפיה התנהלות כלכלית ועסקית זו תואמת את האינטרס של מחזיקי העניין בתאגיד, לרבות בעלי המניות בו, שכן היא עשויה להביא לתשואה עודפת. הציבור הישראלי מייחס חשיבות ניכרת לשמירה של חברות על הוגנות, אמינות, שקיפות ושירות לקוחות, וחלק ניכר ממנו (כשליש) מקבל החלטות צרכניות על בסיס של אחריות חברתית. כך למשל, מסקר ארגון "מעלה" עולה ש-19% מהישראלים רוכשים מוצרים של חברות הנתפשות על ידם באופן חיובי ו-28% מחרימים חברות בעלות דימוי שלילי. לפיכך, קולות רבים קוראים למגזר העסקי לפעול על מנת לזכות מחדש באמון הציבור. הצעת חוק זו, שבבסיסה החשיבה שחברה עסקית והאורגנים שלה צריכים לדאוג למכלול האינטרסים – אלה של "מחזיקי העניין" בה, ולא רק של בעלי המניות – מטרתה לסייע לתאגידים לעשות כן באמצעות עיגון החובה לשקול שיקולים רחבים להשאת ערך לטווח הרחוק, הן לתאגיד והן לציבור.

הצעת חוק זו הוכנה בצוות מגוונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב על-ידי מירי בנק ואיבון פלוס.

³⁰ ס"ח התשנ"ט מס' 1711, עמ' 189.

הצעת חוק היטל לפי אורך תקופת האחריות על טובין, התשפ"ב-2022

- הגדרות 1. בחוק זה –
- "טובין" - מוצרי חשמל, אלקטרוניקה וגז חדשים, לרבות מנגנונים מכניים וחשמליים ברהיטים, ובלבד שמחיר הטובין לצרכן גבוה מ-150 שקלים חדשים ;
- "יצרן" - העוסק בייצור טובין, בין בעצמו ובין על ידי אחרים או העוסק בעבודה מן העבודות הדרושות לתהליך הייצור או הדרושות לשם שינוי צורתם, טיבם או איכותם של טובין ;
- "תקופת האחריות" - כהגדרתה בתקנות הגנת הצרכן (אחריות ושירות לאחר מכירה), תשס"ו - 2006 ;
- "תעודת אחריות" - מסמך המפרט את חיובי היצרן ואת חיובי העוסק שמכר טובין לצרכן, כלפי הצרכן, בדבר תקינות הטובין ומתן השירות לאחר מכירתם, ובפרט את אורך תקופת האחריות שניתנת על ידי היצרן עבור אותם טובין ;
- "היטל לפי אורך תקופת האחריות" - היטל בשל אורך תקופת האחריות אשר תיקבע על ידי היצרן בסכום המפורט בתוספת לחוק זה, ובהתאם לאורך תקופת האחריות שתינתן עבור הטובין על ידי היצרן ;
- היטל 2. יצרן של טובין שנמכרו לצרכן, ישלם היטל לפי אורך תקופת האחריות בהתאם להוראות חוק זה ;
- דיפרנציאלי לפי אורך תקופת האחריות
- ייעוד כספי 3. (א) היטל לפי אורך תקופת האחריות ישלם לקרן אשר קיימת מכוח חוק שמירת הניקיון ;
- ההיטל לפי אורך תקופת האחריות

(ב) כספי היטל לפי אורך תקופת האחריות שיתקבלו בקרן לפי הוראות חוק זה, יתנהלו בחשבון נפרד וישמשו, בכפוף להוראות סעיף קטן (ב1), למטרות אלה:

(1) פיתוח הקמה וייעול של אמצעים חלופיים להטמנת פסולת שפגיעתם פחותה מזו של ההטמנה ועידוד השימוש בהם;

(2) טיפול במפגעי פסולת והקמת תשתיות לטיפול בפסולת ברשויות מקומיות המשויכות לאשכולות 1 עד 5 בהתאם לפרסום האחרון לאפיון רשויות מקומיות וסיווגן לפי הרמה חברתית-כלכלית של האוכלוסייה, שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, וסיוע, לתקופה שלא תעלה על שנה אחת, בהסדרת הטיפול השוטף בפסולת ברשויות מקומיות כאמור;

4. תשלום היטל הסביבה וגבייתו (א) היטל הסביבה ישולם לא יאוחר מיום ה - 15 בכל חודש, בעבור טובין שעליהם חל ההיטל בהתאם לתקופת האחריות שנקבעה עבורם על ידי היצרן ובהתאם לתוספת לחוק זה;

(ב) לא שולם היטל הסביבה במועדו כאמור בסעיף 4.א, ייוספו עליו, לתקופת הפיגור, הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"ט - 1961 (בחוק זה - הפרשי הצמדה וריבית), עד למועד תשלומם;

(ג) על גביית היטל הסביבה יחולו הוראות פקודת המסים (גביה);

"תוספת ראשונה"

סעיף 4(א)

היטל סביבה

סכומי היטל הסביבה לפי אורך תקופת האחריות הנקבעת על ידי היצרן

טור א - אורך תקופת האחריות				טור ב' - סכום ההיטל לפי אורך תקופת האחריות (באחוזים ממחיר המוצר לצרכן)
שנת אחריות אחת	שנת אחריות עד שלוש שנות אחריות	שלוש עד חמש שנות אחריות	שבע שנות אחריות ומעלה	
10%	5%	2%	ללא היטל	בשנת 2023
20%	10%	4%	ללא היטל	בשנת 2024
35%	15%	6%	ללא היטל	בשנת 2025
45%	20%	10%	ללא היטל	בשנת 2026 ואילך

דברי הסבר

מדד יוקר המחיה של ארגון המדינות המפותחות קובע כי יוקר המחיה בישראל מהגבוהים מבין המדינות המפותחות. בנוסף, הפערים הכלכליים חברתיים בישראל הולכים וגדלים מעשור לעשור, וכך גם העוני ואי השוויון. האחריות אשר ניתנת לצרכנים עבור מוצרים שהם רוכשים מעניקה לכלל האוכלוסיות יכולת שימוש וגישה למכשירים ומוצרים שונים אותם הם רוכשים. תקנות הגנת הצרכן קובעות כי על כל טובין אשר נמכר לצרכן כיום ניתנת תקופת אחריות שאורכה שנה בלבד מיום מסירת המכשיר הטובין לצרכן.

הצעה זו מטילה אחריות על יצרני טובין במחירים מעל 150 ₪, ואשר לא מספקים תקופת אחריות ארוכה מספיק עבור מוצריהם. הצעת החוק למעשה תיצור תמריץ ליצרנים להאריך את אורך תקופת האחריות על טובין אותם הם מספקים, ולעודד את הצרכנים

לעבור לרכוש טובין בעלי תקופת אחריות ארוכה יותר. הצעה זו תקל משמעותית על יכולתם של צרכנים להמשיך את השימוש במוצרים יקרים שרכשו ללא צורך להחליפם כל מספר שנים בודדות. לא זאת בלבד, ההצעה תועיל גם לצמצום כמות הפסולת ועלויות הטיפול בה. פסולת אלקטרונית מהווה כיום 70 אחוז מהפסולת הרעילה בישראל ורק חמישית ממנה מגיעה למחזור. מידי שנה מצטברים בישראל כ - 160 אלף טון פסולת אלקטרונית, אשר גדלה בחמש השנים האחרונות במעל ל - 20%. עד שנת 2040 סמארטפונים בלבד צפויים לזהם את כדור הארץ כמו כל כלי התחבורה כיום, ולייצור טלפון נייד אחד יש השפעה סביבתית שלילית הזוהה לרכב חדש הנוסע אלף ק"מ. הצעה זו צפויה לשפר לא רק את השירות ממנו ייהנו צרכנים על מוצרים אותם הם רכשו, אלא גם תועיל לסביבה בארץ על ידי צמצום הזיהום הנגרם מפסולת אלקטרונית.

הצעת חוק זו הוכנה בצוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב על-ידי מירי בנק ואיבון פלוס.

הערות והתלבטויות

1. העברת החוק במקביל לתיקון תקנות האחריות לצרכן - לדעתנו נכון להעביר שני הצעות במקביל. למעשה - על טובין שמחירים מעל 300 ₪ היצרנים יהיו מחויבים לספק תקופת אחריות ארוכה. על טובין במחירים בין 150 - 300 ₪ יוטל מס על יצרנים שלא יספקו תקופת אחריות ארוכה מספיק. למעשה העברת שני ההצעות תגרום:

א. הארכה של תקופת אחריות הניתנת לצרכן וצמצום משמעותי של הפסולת האלקטרונית בארץ (כיום כלל לא מוטל מס, ובנוסף תקופת האחריות המחייבת היא שנה בלבד לפי תקנות הגנת הצרכן).

ב. עידוד של הצרכנים לרכישת מוצרים איכותיים יותר - למעשה, למרות שיצרני המוצרים היקרים יותר יהיו בעלי חובות רבות יותר, אנו מצפות להקטנת התנגדותם כיוון שמצופה שהצרכנים עצמם יעדיפו לקנות מוצרים יקרים יותר אם תקופת האחריות עליהם תהיה ארוכה. מצופה נטישה של צרכנים את מוצרי האלקטרוניקה הזולים והמזהמים, כיוון שההבדל בעלות לא משמעותי (לכל היותר 150 ₪) לעומת תקופת האחריות המוגדלת שתאפשר לצרכן להנות מהמוצר שנים רבות (העדפה של מוצרים איכותיים עליהם היצרן מתחייב לתקופת אחריות ארוכה, לעומת מוצרים זולים).

ג. הוזלת מחירי מוצרים על מוצרים לא איכותיים עליהם הצרכן לא יהיה מוכל לקחת אחריות לאורך תקופה ארוכה - צרכנים יוכלו לקנות מוצרים מסוג זה, אך איכות המוצרים תשתקף במחירים (המוצרים הזולים יהיו וודאי איכותיים פחות). יצרן שיידע שהמוצר אותו הוא משווק לא איכותי ולא יוכל להיות בשימוש שבע שנים לפחות, יוריד את מחיר המוצר לצרכן מתחת ל - 150 שקלים.

הצעת חוק אוויר נקי (תיקון - קביעת היטל פליטת פחמן), התשפ"ב – 2022

סעיף 32
היטל פליטת
פחמן
בחוק אוויר נקי, תשס"ח - 2008 (להלן - החוק העיקרי) לאחר סעיף 31
יבוא :

היטל על פליטת פחמן

בסעיף זה : 32.

"פליטה" - פעולה המביאה לנוכחות מזהם באוויר, לרבות בדרך של התנדפות, אידוי או שחרור לאוויר של חומר במצב מוצק, נוזלי או גזי, במישרין או בעקיפין ;

"היטל פליטת פחמן" - היטל בשל פליטת פחמן בסכום המפורט לתוספת ;
(א) הפולט פחמן ישלם היטל פליטה לפי הוראות סעיף זה ;

קרן להיטל
פליטת פחמן
(ב) מוקמת בזה קרן להיטל הפחמן במסגרת המשרד לאיכות הסביבה
(להלן - הקרן)

(ג) שר להגנת הסביבה ימנה וועדת ניהול לקרן שתורכב משישה חברים :

1. נציג של משרד הכלכלה ;
2. נציג של המשרד להגנת הסביבה ;
3. נציג של משרד הרווחה ;
4. נציג של התאחדות התעשיינים ;
5. נציגים של מוסד מוכר כהגדרתו בסעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה התשי"ח-1958 ;
6. שני נציגים בעלי מומחיות בתחום מס פחמן ;
- (ד) השר לאיכות הסביבה יתקין תקנות בדבר סדרי הפעלת הקרן
- (ה) כספי הקרן ייעודו למטרותיה בלבד ויוצאו לפי הוראות השר לאיכות הסביבה בהסכמת שר האוצר ;
- (ו) כספי הקרן יובאו מההיטל על פליטת הפחמן ;
- (ז) השר לאיכות הסביבה ודווח לוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת בסוף כל שנת תקציב על פעולת הקרן, הכנסותיה, והוצאותיה ;

ייעוד כספי היטל
פליטת פחמן
(ח) היטל הפחמן ישולם לקרן ;
(ט) כספי ההיטל שיתקבלו בקרן לפי הוראות סעיף זה יתנהלו בחשבון נפרד וישמשו בכפוף להוראות סעיף קטן (ב1) למטרות אלה :

1. החזרת מס למשקי בית ולמעסיקים: השר, לאחר התייעצות עם שר האוצר, יקבע הקלות על נטל המס, לרבות הקלה במס הכנסה ומיסי חברות והטבות מס
2. עידוד השקעות ירוקות ומחקר ופיתוח: שר האוצר יקבע בצו מתן סובסידיות לעידוד השקעות ירוקות ולמחקר ופיתוח לרבות סובסידיות למעבר לייצור באנרגיות מתחדשות, סובסידיות לפיתוח ושימוש בטכנולוגיות חדשניות מופחתות פחמן, וסובסידיות לפרויקטים שמטרתם ביטחון אנרגטי והתייעלות אנרגטית.
3. החזרים על אנרגיה מתחדשת: שר האוצר בהתייעצות עם המנהל, יקבע בצו את שיעור הפיצוי שיינתן למשקי בית, עסקים ותעשייה עבוד העלויות הכרוכות במעבר לשימוש באנרגיה מתחדשת ובפרט עבור השתתפות בהקמת מתקני אגירה ומתקנים פוטו וולטאים בבתים משותפים.

תשלום פליטת וגבייתו היטל פחמן (י) היטל הפחמן ישולם לא יאוחר מיום ה - 15 בכל חודש, בעד הפחמן שנפלט בחודש הקודם ;

(יא) לא שולם היטל הפחמן במועדו כאמור בסעיף קטן (ג) ייוספו עליו, לתקופת הפיגור, הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה התשכ"א - 1961 (בחוק זה - הפרשי הצמדה וריבית), עד למועד תשלומו ;

(יב) על גביית היטל הפחמן יחולו הוראות פקודת המסים (גביה) ;

תוספת ראשונה

סעיף 31(א)

גובה הפחמן היטל (2) שיעור מס הפחמן יעלה בכל שנה באופן הדרגתי כמפורט ;

גובה היטל הפחמן לפי שנים						
בשנת 2023	בשנת 2024	בשנת 2025	בשנת 2026	בשנת 2027	בשנת 2028	בשנת ואילך
7 דולר לטון פחמן	14 דולר לטון פחמן	21 דולר לטון פחמן	28 דולר לטון פחמן	35 דולר לטון פחמן	42 דולר לטון פחמן	

(3) לאחר שנת 2028 שיעורו של היטל הפחמן יעודכן בכל שנה בכפוף למדד ;
(4) בכל שנה תבחן הקרן את שיעור היטל הפחמן ותערוך בו שינויים לפי הצורך באישור שר האוצר והשר להגנת הסביבה ;

הערות והתלבטויות:

בשנת 2008 נחקק חוק אוויר נקי, התשס"ח-2008, אשר נכנס לתוקפו בשנת 2011. בהתאם לסעיף 31(א) לחוק: "השר, בהסכמת שר האוצר ובאישור הוועדה, יקבע היטל על פליטה של מזהמים, שיוטל על בעל היתר פליטה. קרי, החוק מטיל למעשה חובה על השרה להגנת הסביבה להתקין תקנות מכוחו לעניין הטלת היטל על פליטת מזהמים לאוויר. למרות חלוף שנים ארוכות מכניסת החוק לתוקפו, טרם הותקנו תקנות בהתאם אליו.

בנוסף לכך, בהחלטת ממשלה מיום 2017.4.2, הוחלט כי על שרי הממשלה לקדם תקנות חובה במהירות, בין אם בדרך של התקנתן ובין אם בדרך של תיקון החוק המסמיק. לעניין תקנות לפי סעיף 31 לחוק אוויר נקי, נקבע, כי על השרה להגישן לאישור וועדת הפנים והגנת הסביבה בכנסת עד לחודש ספטמבר 2019 - מה שלא נעשה. כבר כיום, הממשלה מנסה להעביר תכנית למיסוי פחמן - הממשלה אישרה לאחרונה תכנית למעבר לכלכלה דלת פחמן עד שנת 2050. נראה שמיסוי הפחמן שמוצע מכוח התכנית יתבצע כחלק ממנגנון מס הבלו. כמובן שתכנית זו היא חשובה, אך לדעתנו היא לא מבטלת את החשיבות שבהתקנות התקנות כפי שמתחייב מכוח חוק אוויר נקי.

הצעת החוק הנוכחית למעשה מתקינה את מס הפחמן בצורת היטל בתקנה מכוח חוק אוויר נקי. אנו תקווה שהגשת ההצעה תכוון את המשרד להגנת הסביבה להתקין תקנות נוספות כפי שנדרש ממנו מכוח החוק, ולא להתעלם מחובותיו.

בנוסף - ההצעה לדעתנו מצמצמת את הפגיעה הכלכלית הנוצרת מהליכי המיסוי על ידי קביעת מנגנוני החזרים למשקי הבית, בפרט לאלה הנמצאים בעשירונים התחתונים - מה שלא מובא לדעתנו באופן מספיק בהצעתו של המשרד להגנת הסביבה כיום כאשר מיסוי הפחמן מובא כחלק ממנגנון מיסוי הבלו. בנוסף, ישנו ניתוב של חלק מתקבולי המס ליעדים סביבתיים מחוללי צמיחה כלכלית שיתרמו בהליך המעבר לכלכלה דלת פחמן כגון השקעות בפרויקטים ירוקים שמטרתם מעבר לכלכלה דלת פחמן פליטות גזי חממה וסובסידיות של מחקר ופיתוח של טכנולוגיות ירוקות והשקעה בתמרוץ מעבר לאנרגיה מתחדשת ובניית פנלים סולריים.

הצעת תיקון זו מובאת במקביל להצעת החוק לעידוד הקמת מיתקני אגירה ומתקנים פוטו וולטאים בבתים משותפים, התשפ"ב–2022 (הנמצאת מטה). ההצעה למעשה מקימה מקור מימון לקרן הקיימת בחוק זה, ועל ידי כך מציעה מימון לבעלי בתים משותפים אשר יקימו מתקנים סולריים על גג ביתם, דבר המחזיר חלקית את היטל הפחמן שישלמו אותם בעלי דירות מכוח תיקון זה (החזר נפרד לבעלי בתים פרטיים ניתן במסגרת הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בגין התקנת מתקן אגירה או מתקן פוטו - וולטאי), התשפ"ב-2022).

הצעת חוק לעידוד הקמת מיתקני אגירה ומתקנים פוטו וולטאים בבתים משותפים,

התשפ"ב-2022

מטרה	1.	מטרתו של חוק זה היא למתן תמריץ ותמיכה בהקמת מתקנים פוטו וולטאים ומיתקני אגירה על גבי גגות בתים משותפים.
הגדרות	2.	בחוק זה –
"מיתקן אגירה" - מיתקן המאפשר להמיר אנרגיה חשמלית לאנרגיה הניתנת לאחסון, וכן לאחסן את האנרגיה ולהמירה בחזרה לאנרגיה חשמלית.
"מיתקן פוטו-וולטאי" - מערכת לייצור חשמל הממירה ישירות אנרגיית שמש לאנרגיה חשמלית.
"קרן" - קרן להיטל פליטת פחמן הקיימת מכוח סעיף 32 לחוק אוויר נקי, התשס"ח-2008.
"השר" - השר להגנת הסביבה.
עידוד הקמת מיתקני אגירה ומיתקנים פוטו-וולטאים בבתים משותפים	3.	בעלי דירות בבית משותף שהחליטו באספה הכללית על הקמת מיתקן פוטו וולטאי או מיתקן אגירה (בחוק זה - המיתקן) על גג הבית המשותף שהוא רכוש משותף, כולו או חלקו, יהיו זכאים להשתתפות המדינה בהקמת המיתקן בהתאם להוראות שיקבע השר.
	4.	לצורך מימון ההשתתפות, יקבע השר הוראות לעניין שימוש בכספים אשר יתקבלו בקרן.

דברי הסבר

בהצעת חוק זו מוצע לקבוע הסדרים מיוחדים לעניין השתתפות המדינה ועידוד הקמת מערכות לייצור חשמל הממירות ישירות אנרגיית שמש לאנרגיה חשמלית (להלן: אנרגיה פוטו וולטאית), ברכוש המשותף בבית המשותף. אחד החסמים הקיימים כיום להתקנת מיתקנים כאלה הוא עלותם הגבוהה וחוסר ההיתכנות הכלכלית בהתקנתם הנגרמת מחלוקת הרווחים העולים מהם על פני מלוא בעלי הדירות בבית המשותף.

מטרת החוק היא לעודד הקמת מערכות סולריות לייצור חשמל בבתים משותפים, בשל התועלת הכלכלית החברתית והסביבתית שיש בהתקנתן לכלל הציבור. סכום התועלת

המצרפית לחברה מהתקנת מתקנים מסוג זה גדול מהתועלת הקטנה לכל דייר לבדו. מסיבה זו, על המדינה לקיים סבסוד ועזרה לבעלי דירות בבתים משותפים אשר מעוניינים בהקמת מתקנים מסוג זה.

הצעת חוק זו הוכנה בצוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב על-ידי מירי בנק ואיבון פלוס.

הערות והתלבטויות

לתשומת לב - הצעת החוק משתמשת בקרן הקיימת מתיקון חוק אוויר נקי אותו אנו מקדמות (מס פחמן) לסבסוד והקמה של פנלים סולריים על גבי בתים משותפים. כיום בפועל מערכות מסוג זה לא מוקמות על גגות בתים משותפים (בניינים) - כיוון שעלותן גבוהה, והקמתם מצריכה התעסקות רבה (בין היתר מול דיירים סרבנים, ובהזזה של מערכות שכבר קיימות על הגג כגון דודי שמש). הרווח לכל דייר העולה ממערכות כאלה נראה רק לאחר שנים, והוא אינו גבוה כיוון שהוא מתחלק בין מלוא הדיירים בבית המשותף. עם זאת, ברור לנו שהרווח המצרפי הכלכלי והסביבתי לחברה העולה ממערכות כאלו הוא גבוה, ועל כן לדעתנו נכון שהמדינה תשתתף בהקמת מערכות מסוג זה.

הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בגין התקנת מתקן אגירה או מתקן פוטו-וולטאי), התשפ"ב-2022

הוספת סעיף 46ד1. בפקודת מס הכנסה³¹, אחרי סעיף 46ג יבוא:

"זיכוי בשל התקנת 46ד. (א) בסעיף זה, "מתקן אגירה" - מיתקן המאפשר מתקן פוטו-וולטאי להמיר אנרגיה חשמלית לאנרגיה הניתנת לאחסון, וכן לאחסון את האנרגיה ולהמירה בחזרה לאנרגיה חשמלית או מיתקן אגירה"

"מתקן פוטו-וולטאי" - מערכת לייצור חשמל הממירה ישירות אנרגיית שמש לאנרגיה חשמלית

(ב) אדם שהתקין מיתקן פוטו-וולטאי או מיתקן אגירה (בסעיף זה - המתקן) על גג הבית שהוא רכוש, כולו או חלקו, יזוכה מהמס שהוא חייב בו באותה שנה בשיעור של 30% מסכום עלות התקנת המיתקן.

דבריו הסבר

בהצעת חוק זו מוצע לקבוע הסדרים מיוחדים לעניין זיכוי פרטים אשר מקימים על גג ביתם מערכות לייצור חשמל הממירות ישירות אנרגיית שמש לאנרגיה חשמלית (להלן: אנרגיה פוטו-וולטאית), על גג ביתם הפרטי. אחד החסמים הקיימים כיום להתקנת מיתקנים מסוג זה הוא עלותם הגבוהה של, וחוסר במשאבים כלכליים לצורך הקמתם. חוסר זה מתגבר לאור קושי שקיים לאזרחים פרטיים בגיוס מימון לצורך הקמת מיתקנים מסוג זה.

מטרת החוק היא לעודד הקמת מערכות סולריות לייצור חשמל על גבי בתים פרטיים, בשל התועלת הכלכלית החברתית והסביבתית שיש בהתקנתן לכלל הציבור. סכום התועלת המצרפית לחברה מהתקנת מתקנים מסוג זה גדול מהתועלת הקטנה לכל אזרח אשר מעוניין להקים מיתקן כזה לבדו. מסיבה זו, הצעת החוק מציעה החזר מס הכנסה בשיעור 30% מגובה עלות התקנת המיתקנים - דבר המציב את ישראל בשורה עם מדינות מתקדמות

ומיישר קו עם חקיקה בינלאומית בנושא זה, כדוגמת ה - Federal Solar Tax Credit אשר קיים כבר היום בארצות הברית.

הצעת חוק זו הוכנה בצוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב על-ידי מירי בנק ואיבון פלוס.

הערות והתלבטויות:

האם נכון להכניס את זה בסעיף הזה? הסעיף עוסק בגדול בגין זיכויים לתרומות שונות. אולי נכון יותר לכתוב סעיף נפרד לחוק מס הכנסה?

**הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – ייעוץ סביבתי ומנגנוני הגנה על איכות הסביבה),
התשפ"ב-2022**

1. תיקון סעיף 1 בחוק התכנון והבנייה³² (להלן – החוק העיקרי) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "יועץ סביבתי" יבוא - "אדם המתמחה בניהול ובתכנון סביבתי שמטרתם הפחתת השפעותיה השליליות של "תכנית" כהגדרתה בחוק זה, הכוללים, בין השאר, תכנון מערך פסולת, הכנת מסמכים סביבתיים, סקרי שפכים וסקרי קרקע, והכל על מנת להפחית את הזיהום הסביבתי הנוצר במסגרת התוכנית".
 2. תיקון סעיף 2 בחוק העיקרי בסעיף 2, במקום "שתחליט עליהם הממשלה מזמן לזמן, או נציגיהם" יבוא "או נציגיהם, וביניהם השר להגנת הסביבה או נציגו".
 3. תיקון סעיף 6ה בחוק העיקרי בסעיף 6ה, אחרי "יועץ סביבתי" יבוא "כהגדרתו בחוק זה".
 4. ביטול סעיף 63(1)(ב) בחוק העיקרי בסעיף 63(1)(ב), במקום "מקומות למזבלות ולהרחקת אשפה, זבל ופסולת ולניצולם" יבוא "בוטל".
 5. הוספת סעיף 63(ב) מגיש תכנית מחויב לקבוע בתכנית מתאר מקומית הוראות בעניינים אלה:
- (1) האמצעים הדרושים למניעה או לצמצום השפעות שליליות של התכנית על הסביבה, כמפורט בתסקיר השפעה על הסביבה, כהגדרתו בחוק זה.
- (2) מקומות למזבלות ולהרחקת אשפה, זבל ופסולת ולניצולם.
6. תיקון סעיף 83ב בחוק העיקרי בסעיף 83ב, במקום "בעל מקצוע" יבוא "היועץ הסביבתי".
 7. תיקון סעיף 76ג(5) בחוק העיקרי בסעיף 76ג(5), במקום "או" יבוא "ו"; במקום "חוות דעת הבוחנת סוג מסוים של השפעה על הסביבה על ידי תכנית" יבוא "חוות דעת הבוחנת סוג מסוים של השפעה שלילית על הסביבה על ידי תכנית, ומפרטת את האמצעים הדרושים למניעה או לצמצום השפעה זו".

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרת הצעת חוק זו הינה לחדד ולהגדיר מנגנונים להגנה על איכות הסביבה ולצמצום השפעות שליליות, בחוק התכנון והבנייה. לענף הבנייה יש השפעה משמעותית על איכות

³² ס"ח תשכ"ה מס' 467, עמ' 307.

הסביבה, אך מסיבה מסוימת הוא אינו נמצא במוקד השיח לשינוי מדיניות ולהתמודדות עם משבר האקלים. כך למשל, כ-7.5 מיליון טון של פסולת בנייה מיוצרים בישראל מדי שנה. נתונים שפרסם ה-OECD לפני כעשור מראים כי במדינות המפותחות, ענף הבנייה אחראי על 25%-40% מצריכת האנרגיה ו-33%-50% מצריכת חומרי הגלם. בנוסף, תעשיית הבנייה מייצרת בין 10%-44% מהפסולת המוצקה בעולם. מלבד עידוד השימוש בטכנולוגיה ירוקה בתהליכי הבנייה³³, ראוי וחשוב לשמר ולחזק את רשתות ההגנה והביקורת המצויות זה מכבר בחקיקה הקיימת. בין היתר, התיקון המוצע כאן מגדיר מהו "יועץ סביבתי", שלו תפקיד סביבתי מרכזי בחוק – הגדרה שנמחקה מהרשומות בשנת 1995 במסגרת תיקון מס' 43 לחוק. כמו כן, במסגרת התיקון מוצע לחייב מגישי תכניות מתאר מקומיות לקבוע הוראות לעניין השלכת פסולת וניצולה – אשר קודם לכן היו בגדר רשות - כמו גם לעניין האמצעים הדרושים למניעה או לצמצום השפעות שליליות של התכנית על הסביבה.

הצעת חוק זו הוכנה בצוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב על-ידי מירי בנק ואיבון פלוס.

הערות והתלבטויות:

- האם נכון להוסיף את חוק התכנון והבנייה לתוספת הראשונה בחוק הגנת הסביבה (סמכויות פיקוח ואכיפה)?

³³ ניתן לקרוא עוד על כך באתר האינטרנט של "פורום ה-15" בכתובת <https://www.forum15.org.il>.

**הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי מיוחד בגין תרומה לפרויקט סביבתי),
התשפ"ב-2022**

הוספת סעיף 46 ד 1. בפקודת מס הכנסה³⁴, אחרי סעיף 46 ג יבוא:

"תרומה לפרויקט 46 ד. (א) אדם שתרים בשנת מס פלונית סכום העולה על 400 שקלים חדשים לפרויקט סביבתי" יזוכה מהמס שהוא חייב בו באותה שנה בשיעור של 40% מסכום התרומה, ובלבד שלא יינתן זיכוי בשנת מס פלונית בשל סכום כולל של תרומות העולה על 10,000,000 שקלים חדשים (להלן – התקרה לזיכוי); סכום העולה על התקרה לזיכוי שנתרים באותה שנת מס, יזוכה מהמס בהתאם להוראות סעיף זה בשלוש שנות המס הבאות בזו אחר זו, ובלבד שלא יינתן זיכוי בכל אחת משלוש שנות המס כאמור, בשל סכום כולל של תרומות העולה על התקרה לזיכוי.

(ב) בסעיף זה, "פרויקט סביבתי" – פרויקט בתחומי סביבה, אקלים, כלכלה דלת פחמן, תעסוקה ירוקה, תזונה ירוקה וחקלאות ירוקה, שקיים ופועל משך שנתיים מלאות קודם למתן התרומה.

(ג) שר האוצר רשאי, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע תחומים נוספים אשר יזכו ממס לפי סעיף קטן (א)."

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרת הצעת חוק זו היא לעודד את המגזר הפרטי לתרום לפרויקטים סביבתיים ולהגדיל את מעורבותו במטרות סביבתיות באמצעות מתן זיכוי מיוחד מתשלום מס הכנסה. בבסיס ההצעה עומדת ההבנה שפילנתרופיה הינה כלי חשוב לקידום מדיניות, אשר ניתן וראוי להשתמש בו לקידום פרויקטים שמטרתם להגביר את רווחת האוכלוסייה כולה ולבלום את התקדמותו של משבר האקלים. כמו כן, על מנת להפוך את התרומה לפרויקטים סביבתיים לאטרקטיבית יותר ולהגביר את תשומת הלב הפילנתרופית בתחום, מוצע להעמיד את גובה

³⁴ דיני מדינת ישראל [נוסח חדש] מס' 6 מיום 25.4.1961, עמ' 120.

הזיכוי הניתן בגין תרומה שכזו על 40%, וזאת לעומת הזיכוי שניתן בגין תרומה למוסד ציבורי, העומד כיום על 35%. לבסוף, מוצע להגדיר "פרויקט סביבתי" בפקודה ככזה שקיים ופועל שנתיים לפחות, על מנת למנוע הקמת חברות קש וניצול מנגנון הזיכוי לשווא.

הצעת חוק זו הוכנה בצוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב על-ידי מירי בנק ואיבון פלוס.

תקנות הגנת הצרכן (אחריות ושירות לאחר מכירה) (תיקון מספר ____ - תקופת

אחריות למכשירי חשמל ביתיים), התשפ"ב – 2022*

*תיקון לתקנות ולא לחוק - אנו מודעות לכך כי מדובר בתיקון לתקנות ולא להצעת חוק. בעיינו התיקון מאוד משמעותי, אך נשמח להתייעץ באשר למסגרת החקיקה המתאימה לתיקון זה.

אפשרות א' - לדעתנו עדיפה

תיקון
סעיף 1

1. בתקנות הגנת הצרכן (אחריות ושירות לאחר מכירה),
תשס"ו - 2006

אחרי "טובין" יתווסף:

"טובין בעל ערך גבוה" – מוצרי חשמל, אלקטרוניקה וגז
חדשים, לרבות מנגנונים מכניים וחשמליים ברהיטים, ובלבד
שמחיר הטובין לצרכן גבוה מ-300 שקלים חדשים ;

אחרי "תקופת האחריות" יתווסף:

"תקופת האחריות עבור טובין בעל ערך גבוה" - תקופה של שבע
שנים מיום מסירת הטובין בעל הערך הגבוה לצרכן, בכפוף להוראות
תקנה 5 ובכפוף לתוספת השלישית לתקנות אלו.

הוספת
תוספת
שלישית

2. אחרי התוספת השנייה לתקנות העיקריות יבוא:

"תוספת שלישית"

תחילת תקופת האחריות עבור טובין בעל ערך גבוה

אורך תקופת האחריות המחייבת עבור טובין בעל ערך גבוה			
בשנת 2023	בשנת 2024	בשנת 2025	בשנת 2026 ואילך
שתי שנות אחריות	שלוש שנות אחריות	חמש שנות אחריות	שבע שנות אחריות

דברי הסבר

מדד יוקר המחיה של ארגון המדינות המפותחות קובע כי יוקר המחיה בישראל מהגבוהים מבין המדינות המפותחות. בנוסף, הפערים הכלכליים חברתיים בישראל הולכים וגדלים מעשור לעשור, וכך גם העוני ואי השוויון. האחריות אשר ניתנת לצרכנים עבור מוצרים שהם רוכשים מעניקה לכלל האוכלוסיות יכולת שימוש וגישה למכשירים ומוצרים שונים אותם הם רוכשים. תקנות הגנת הצרכן קובעות כי על כל טובין אשר נמכר לצרכן כיום ניתנת תקופת אחריות שאורכה שנה בלבד מיום מסירת המכשיר הטובין לצרכן.

הצעה זו מציעה לתקן את תקנות הגנת הצרכן, התשס"ו - 2006 כך שלכל טובין שמחירו עולה על 300 ₪ תינתן תקופת אחריות שאורכה שבע שנים. הצעה זו תקל משמעותית על יכולתם של צרכנים להמשיך את השימוש במוצרים יקרים שרכשו ללא צורך להחליפם כל מספר שנים בודדות. לא זאת בלבד, ההצעה תועיל גם לצמצום כמות הפסולת ועלויות הטיפול בה. פסולת אלקטרונית מהווה כיום 70 אחוז מהפסולת הרעילה בישראל ורק חמישית ממנה מגיעה למחזור. מידי שנה מצטברים בישראל כ - 160 אלף טון פסולת אלקטרונית, אשר גדלה בחמש השנים האחרונות במעל ל - 20%. עד שנת 2040 סמארטפונים בלבד צפויים לזהם את כדור הארץ כמו כל כלי התחבורה כיום, ולייצור טלפון נייד אחד יש השפעה סביבתית שלילית הזוהה לרכב חדש הנוסע אלף ק"מ. הצעה זו צפויה לשפר לא רק את השירות ממנו ייהנו צרכנים על מוצרים אותם הם רכשו, אלא גם תועיל לצמצום כמות הפסולת האלקטרונית בארץ ותצמצם את הזיהום הנגרם מפסולת אלקטרונית - על ידי הארכת תקופת האחריות עבור טובין יקרים, שאורכה יעמוד על 7 שנים בהם הצרכן יוכל להנות מהמכשיר אותו הוא רכש.

אפשרות ב'

תיקון	1. בתקנות הגנת הצרכן (אחריות ושירות לאחר מכירה),
סעיף 1	תשס"ו - 2006

לאחר "טובין" יתווסף:

"טובין שהם מכשיר חשמל ביתי" – טובין שהם אחד מהבאים: מקרר, מקפיא, כיריים לבישול מגז ומחשמל, מכונת כביסה, מייבש כביסה, מזגן, תנור הסקה דירתי, תנור בישול ואפיה, מקלט טלוויזיה שגודלו עולה על 20 אינץ', טלפון סלולרי אלחוטי נייד ושעוני יד המאפשרים

התמשקות עם מכשיר סלולרי אלחוטי נייד, מחשב כף יד, מחשב
כהגדרתו בחוק המחשבים תשנ"ה - 1995.

לאחר: "תקופת האחריות" יתווסף:

"תקופת האחריות עבור טובין שהם מכשיר חשמל ביתי" - תקופה של
שבע שנים מיום מסירת מכשיר החשמל הביתי לצרכן, בכפוף להוראות
תקנה 5 ובכפוף לתוספת השלישית לתקנות אלו.

הוספת
תוספת
שלישית

2. אחרי התוספת השניה לתקנות העיקריות יבוא:

"תוספת שלישית"

תחילת תקופת האחריות עבור טובין שהם מכשיר חשמל ביתי

אורך תקופת האחריות המחייבת עבור טובין שהם מכשיר חשמל ביתי			
בשנת 2023	בשנת 2024	בשנת 2025	בשנת 2026 ואילך
שתי שנות אחריות	שלוש שנות אחריות	חמש שנות אחריות	שבע שנות אחריות

הערות והתלבטויות:

1. **נוסחים -** קיימים שני נוסחים להצעה. הנוסח הראשון עוסק בכלל הטובין שעלותם מעל 300 ₪, והשני עוסק במכשירי חשמל בלבד. בעניינו הנוסח הראשון עדיף כיוון שהוא מעניק תקופת אחריות ארוכה על כלל הטובין שמסופקים לצרכן שמעל 300 ₪ ולא על מכשירי חשמל בלבד.
2. **דרך קידום התיקון -** לדעתנו נכון לקדם את התיקון ככזה שמדבר על הפחתת יוקר המחיה, ולא כתיקון שנועד למטרה סביבתית "ירוקה". לדעתנו צורת הקידום הזאת תקל על הקידום (כיוון שיוקר המחיה הוא נושא יותר "טרנדי" שיותר קל לדבר ולקדם אותו, ותיקון סביבתי פונה לנישה ספציפית יותר של חברי כנסת). הדבר הזה מודגש

בדברי ההסבר - שפונים ליוקר המחיה ולא לחשיבות התיקון לתקנות בגלל כמות הזיהום שנוצרת ממכשירים.

3. **הצעת תיקון זאת** נכון לדעתנו לקדם במקביל להצעת המס הדיפרנציאלי (ההסבר לעניין זה מובא בהערות שם).

*שלא נערכו ו/או הונחו על שולחן הכנסת

**הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (זיכוי בגין תרומה לפרויקטים סביבתיים),
התשפ"א-2021**

הוספת סעיף 46 ד.1. בפקודת מס הכנסה³⁵, אחרי סעיף 46 יבוא:

"תרומה לפרויקט 46 ד. (א) אדם שתרים בשנת מס פלונית סכום העולה על 400 שקלים חדשים לפרויקט סביבתי, יזכה מהמס שהוא חייב בו באותה שנה בשיעור של 30% מסכום התרומה, ובלבד שלא יינתן זיכוי בשנת מס פלונית בשל סכום כולל של תרומות העולה על 4,208,000 שקלים חדשים (להלן – התקרה לזיכוי); סכום העולה על התקרה לזיכוי שנתרם באותה שנת מס, יזכה מהמס בהתאם להוראות סעיף זה בשלוש שנות המס הבאות בזו אחר זו, ובלבד שלא יינתן זיכוי בכל אחת משלוש שנות המס כאמור, בשל סכום כולל של תרומות העולה על התקרה לזיכוי.

(ב) בסעיף זה, "פרויקט סביבתי" – פרויקט בתחומי סביבה, אקלים, כלכלה דלת פחמן, תעסוקה ירוקה, תזונה ירוקה וחקלאות ירוקה.

(ג) שר האוצר רשאי, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע תחומים נוספים אשר יזכו ממס לפי סעיף קטן (א).".

ד ב ר י ה ס ב ר

מטרת הצעת חוק זו היא לעודד את המגזר הפרטי לתרום לפרויקטים סביבתיים ולהגדיל את מעורבותו במטרות סביבתיות, המגבירות את רווחת כלל האוכלוסייה ובולמות את

³⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

התקדמותו של משבר האקלים, באמצעות מתן זיכוי חלקי ממס הכנסה שערכו תלוי בסכום התרומה שניתנה.

הצעת חוק זו הוכנה בצוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב ע"י אור ברק ונאדין ותד.

הערות (תשפ"ב-2022):

השנה כתבנו הצעה חדשה למתן זיכוי בגין תרומה לפרויקטים סביבתיים, שמטרתה לשדרג את מנגנון הזיכוי ולהפכו ליעיל יותר – הן על ידי הגדלת אחוז הזיכוי ביחס לזיכוי שניתן בגין תרומה למוסד ציבורי והן על ידי חידוד הגדרת "פרויקט סביבתי" ככזה שקיים ופועל שנתיים לפחות, על מנת למנוע הקמת חברות קש וניצול מנגנון הזיכוי לשווא.

הצעת חוק מס פחמן, התשפ"א-2021

מטרות החוק	1. מטרתו של חוק זה לעודד מעבר לכלכלה דלת פחמן והפחתת פליטת פחמן בטווח הארוך, על-ידי יישום מנגנון של תמחור פחמן.
הגדרות	2. בחוק זה- "אוויר" – לרבות כל שכבות האטמוספירה העוטפות את כדור הארץ; "דלק" – חומר העשוי לשמש מקור להפקת אנרגיה בדרך של בעירה או בדרך של אחרת העלולה לגרום לזיהום האוויר, לרבות נפט גולמי או חומר אורגני אחר ומוצריהם; "מדד" – מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; "חוק אוויר נקי" – חוק אוויר נקי, תשס"ח-2008; "חוק הבלו על דלק" – חוק הבלו על דלק, תשי"ח-1958; "חוק מס ערך מוסף" – חוק מס ערך מוסף, תשל"ו-1975; "פליטה" – פעולה המביאה לנוכחות מזהם באוויר, לרבות בדרך של התנדפות, אידוי או שחרור לאוויר של חומר במצב מוצק, נוזלי או גזי, במישרין או בעקיפין; "המנהל" – המנהל כהגדרתו בפקודת מס הכנסה, או סגנו;
הטלת פחמן	3. פליטות פחמן יוטל עליהן מס לפי השיעור האמור בסעיף 5 לחוק זה.
הוועדה המייעצת	4. (א) השר להגנת הסביבה ימנה וועדה מייעצת שתורכב מתשעה חברים: (1) הממונה והוא יהיה יושב ראש הוועדה; (2) נציג של משרד הכלכלה; (3) נציג של המשרד להגנת הסביבה; (4) נציג של משרד הרווחה; (5) נציג של רשות המסים;

- (6) נציג של התאחדות התעשיינים ;
- (7) שני נציגי ציבור בעלי מומחיות בתחום מס פחמן ;
- (8) שני נציגים של מוסד מוכר כהגדרתו בסעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה התשי"ח-1958.
- (ב) הוועדה תקבע את סדרי דיוניה ; הדיונים יהיו פתוחים לציבור.
- מנגנון קביעת שיעורי המס
5. (א) מס הפחמן יעמוד על 42 דולר לטון פחמן.
- (ב) בכל שנה תבחן הוועדה את שיעור המס ותערוך בו שינויים לפי הצורך באישור שר האוצר והשר להגנת הסביבה.
- (1) לא יפחת מס הפחמן מ-40 דולר לטון ולא יעלה על 80 דולר לטון בחמש שנים הראשונות לתחולתו של החוק.
- (2) שיעורו של מס הפחמן יעלה בכל שנה, באופן הדרגתי.
- (ב) שיעורו של מס הפחמן יעודכן בכל שנה בכפוף למדד.
- מס גביית פחמן
6. (א) מס פחמן ניתן לגביה לפי פקודת המסים (גביה), והוראות אותה פקודה, למעט סעיף 12 שבה, יחולו על מס הפחמן כאמור.
- (ב) הוראות סעיפים 102(ב), 102א ו-102ב לחוק מס ערך מוסף, יחולו על גבייה כאמור בסעיף קטן (א), בשינויים המחויבים.
- קביעת יעדים
7. (א) הממשלה, לאחר התייעצות עם וועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת ועם רשות האנרגיה והמשרד להגנת הסביבה, תקבע את יעדי אקלים להפחתת סך הפליטות בחוק חוק אוויר נקי.
- (ב) השר להגנת הסביבה, רשאי, בצו, לאחר התייעצות עם וועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, רשות האנרגיה והרשות להגנת הסביבה לעדכן את יעדי הפחתות שאומצו לפי סעיף 8(א) ובלבד ששיעור זה לא יפחת משיעור של 30%.
- ייעוד תקבולי מסים
8. הממשלה תקים קרן לניהול כספים שהתקבלו ממסים לפי חוק זה. כספי הקרן יועברו למטרות הבאות :
- (א) החזרת מס למשקי בית ולמעסיקים : המנהל, לאחר התייעצות עם שר האוצר, יקבע הקלות על נטל המס, לרבות הקלה במס הכנסה ומיסי חברות והטבות מס.
- (ב) עידוד השקעות ירוקות ומחקר ופיתוח : שר האוצר יקבע בצו מתן סובסידיות לעידוד השקעות ירוקות ולמחקר ופיתוח לרבות סובסידיות למעבר לייצור באנרגיות מתחדשות, סובסידיות לפיתוח ושימוש בטכנולוגיות חדשניות מופחתות פחמן,

וסובסידיות לפרויקטים שמטרתם ביטחון אנרגטי והתייעלות אנרגטית.

(ג) החזרים על אנרגיה מתחדשת: שר האוצר בהתייעלות עם המנהל, יקבע בצו את שיעור הפיצוי שיינתן למשקי בית, עסקים ותעשייה עבור העלויות הכרוכות במעבר לשימוש באנרגיה מתחדשת.

(ד) העברת תקבולים לתקציב המדינה הכללי: שר האוצר יקבע בצו את שיעור התקבולים ממס פחמן על דלקים שיועבר לתקציב המדינה הכללי ובלבד שאותו שיעור לא יעלה על 50%.

9. המנהל רשאי לאצול מסמכויותיו ומתפקידיו לפי חוק זה, לעובד מדינה אחר, אם בדרך כלל או לעניין מסוים, או לאזור או למקום מסוים.	אצילת סמכויות
---	------------------

10. שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצוע.	השר הממונה
--	------------

11. החוק יחול שלושה חודשים מיום פרסומו.	תחילה
---	-------

ד ב ר י ה ס ב ר

מוצע לחוקק חוק חדש – חוק מיסוי פחמן התשפ"א 2021 (להלן: החוק) במטרה לקבוע הסדרי מיסוי חדשים לפחמן מדלקים ושינוי מס ה- "בלו" המוטל על דלקים עד כה. מטרתו של מיסוי פחמן על דלקים הינו מתן פתרון לכשל השוק הנוצר כתוצאה מכך שהגורם המזהם אינו משלם עבור הנזק שנגרם מפליטת גזי חממה לאוויר.

הסיבה למשבר האקלים הינה הצטברות עודפת של גזי חממה באטמוספירה בשל שריפת דלקים. כיום, על דלקים מזהמים בישראל מוטל מס בלו, לפי חוק הבלו על דלק, תשי"ח-1958 אך מס זה אינו משקף את מלוא העלויות החיצוניות של פליטת מזיהום אוויר וגזי חממה. מס זה יאפשר הפנמה של העלויות החיצוניות שנגרמות כתוצאה מאותן פליטות של גזי חממה על-ידי המזהמים, באמצעות תשלום ישיר עליהן.

מטרתו של יישום מס הפחמן על דלק הינה תמרוץ התייעלות אנרגטית ומעבר לאנרגיה מתחדשת. שימוש ביישום מס פחמן שומר על המטרות הפיסקליות של גביית מיסים ולכן כמעט ואין פגיעה או חריגה מיעדי הגידול בתוצר הלאומי הגולמי שנקבעו וקיימת שמירה על יעדי הצמיחה במשק על אף המעבר לכלכלה דלת פחמן.

כיום, קיימת הסכמה בקרב מומחים רבים בעולם לפיה יישום מנגנון של תמחור פחמן מהווה פעולה יעילה ביותר לעידוד הפחתת פליטות גזי חממה במשק בטווח הארוך וליצירת וודאות בשווקים השונים.

בחוק זה ישנו מנגנון הקובע את ייעודי תקבולי המס פחמן על דלק במטרה לצמצם את הפגיעה הכלכלית הנוצרת מהליכי המיסוי ע"י קביעת מנגנוני החזרים למשקי הבית, בפרט לאלה הנמצאים בעשירונים התחתונים והקלות מיסוי לתעשייה וזאת בהתחשב בעובדה כי עמידה ביעדי האנרגיה למעבר לאנרגיה מתחדשת יוביל לייקור משמעותי במחירי החשמל למשקי הבית, עסקים ולתעשייה בכלל. כמו כן, ישנו ניתוב של חלק מתקבולי המס ליעדים סביבתיים מחוללי צמיחה כלכלית שיתרמו בהליך המעבר לכלכלה דלת פחמן כגון השקעות בפרויקטים ירוקים שמטרתם מעבר לכלכלה דלת פחמן פליטות גזי חממה וסובסידיות של מחקר ופיתוח של טכנולוגיות ירוקות.

הצעת חוק זו מתבססת על המודל הגרמני של מס פחמן כך שקביעה של 30% היא בהתאם ליעדי משק האנרגיה שקבעה מדינת ישראל לשנת 2030 – 30% מייצור החשמל יהיה מאנרגיה מתחדשת.

* 50% כך שלא יהי מצב בו מרבית תקבולי המס על פחמן מדלקים מיועדים לתקציב המדינה במקום ליעדים סביבתיים.

הצעת חוק זו הוכנה בצוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב ע"י אור ברק ונאדין ותד.

הערות (תשפ"ב – 2022):

השנה עבדנו על הצעת חוק אחרת להטלת מס פחמן, כיוון שבהתייעצות עם גורמים מקצועיים היו בהצעה לעיל מספר קשיים יסודיים שהפכו אותה לפחות אטרקטיבית ולפחות נכונה מבחינה מקצועית. ראו הצעת חוק אוויר נקי (תיקון - קביעת היטל פליטת פחמן), התשפ"ב-2022.

הצעת חוק אשראי הוגן (תיקון - קביעת תנאי מימון ותנאי מתן אשראי תוך התחשבות בדוח אחריות סביבתית), תשפ"א – 2021

- תיקון סעיף 1
1. בחוק אשראי הוגן תשנ"ג-1993 (להלן - החוק העיקרי) בסעיף 1, אחרי ההגדרה "הלוואה" יבוא:
- "היבטים סביבתיים" – רכיב מתוך הפעילויות, השירותים או המוצרים של החברה אשר יש לו או עלולה להיות לו השפעה חיובית על הסביבה, לרבות סיכונים סביבתיים ועלויות סביבתיות.
- "השקעות אחראיות" – דירוג של השקעות הלוקח בחשבון היבטים של חברה, סביבה, וממשל תאגידי לצד השיקולים הפיננסיים של התשואות הכלכליות.
2. בחוק העיקרי בסעיף 1, אחרי ההגדרה "ועדת החוקה חוק ומשפט" יבוא:
- "חברה" – כהגדרתה בחוק החברות, תשנ"ט-1999.
- חובת הצגת דוח אחריות סביבתית
3. אחרי סעיף 3 לחוק העיקרי יבוא:
- 3א. בעת הגשת הבקשה למימון ע"י מלווה מוסדי, חברות מחויבות להגיש למלווה המוסדי דוח אחריות סביבתית לצד שאר המסמכים שהמלווה דורש.
- שיעורי הריביות
4. אחרי סעיף 4 לחוק העיקרי יבוא:
- 4ב. שר האוצר, לאחר התייעצות עם וועדת הכספים, יקבע בצו את שיעורי הריבית שיינתנו ע"י המלווים המוסדיים לחברות בהתאם להיבטים הסביבתיים שהוצגו ע"י החברה.
- דוח אחריות סביבתית
3. אחרי התוספת השלישית לחוק העיקרי יבוא:
- תוספת רביעית ("סעיף 3א, דוח אחריות תאגידית)
- (1) בעת הגשת בקשה למימון ע"י מלווה מוסדי, חברות מחויבות לערוך דוח המציג הצגה נאותה של מידע מהותי אודות היבטים סביבתיים הקשורים לחברה.

- (2) דוח זה יכלול הן פירוט כמותי והן פירוט איכותי.
- (3) סעיף זה חל על חברות בלבד.
- (4) דוח זה ייערך בסמוך למועד עריכת הדוח הכספי התקופתי בגין שנת הדיווח הרלוונטית.
- (5) דוח זה יערך על בסיס כללי חשבונאות מקובלים.
- (6). השר להגנת הסביבה, לאחר התייעצות עם וועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, יקבע בצו היבטים סביבתיים שחברות מחויבות להציג כחלק מדוח אחריות סביבתית.

ד ב ר י ה ס ב ר

בשנים האחרונות בלט תחום ההשקעות האחריות (ESG, Environment, Society, Governance) בשוק ההון. השקעות אלו ודירוג זה מסמל את המעבר למתן משקל להיבטים של גורמים סביבתיים, חברתיים, והיבטים של ממשל תאגידי לצד השיקולים הפיננסיים הסטנדרטיים המתבטאים בעיקר בתשואות הכלכליות.

מטרתה של הצעת חוק זו היא מתן תגמול כלכלי עסקי לחברות שעושות מאמצים ע"מ לקדם ערכים ומטרות סביבתיות ופועלות ע"מ למנוע הידרדרות סביבתית, ולתמרץ חברות אחרות במשק לפעול בדרך זו בשנים הבאות. תגמול כלכלי זה מתבטא במתן שיעורי ריביות יותר נמוכות ובמתן תנאי מימון "יותר טובים" בעת בקשה למתן אשראי ומימון מגופי המימון השונים, וזאת ע"פ קביעתו של השר להגנת הסביבה.

בהצעת חוק זו הדגש המרכזי הינו מתן משקל חשוב להיבטים הסביבתיים בפעילויותיהן של החברות כחלק מהמגמה של השקעות אחריות. דוח אחריות סביבתית נועד להסדיר את הגילוי של כל ההיבטים הסביבתיים שחברות נדרשות להציג, כחלק מתרומתה להפחתת סיכונים אקלים ולמגיר משבר האקלים בהיבטיו השונים. דוח זה מתבסס על הצעתה של הרשות לניירות ערך על פרסום דוח אחריות תאגידית וסיכונים ESG כחלק מהמגמה של השקעות אחריות. אך במקרה שלנו הדגש הוא על ההיבט הסביבתי ולא על היבטים חברתיים ותאגידים אליהן מתייחסות השקעות אחריות ועל כן מוצע דוח לאחריות סביבתית בלבד.

בשנים האחרונות מדינות רבות בעולם, ובמיוחד מדינות האיחוד האירופאי, החלו דרישת מתן גילוי ממשקיעים מוסדיים על מדיניות ההשקעה שלהם בתחומי ההשקעות האחריות בכלל ובפרט על ההיבטים הסביבתיים הקיימים לרבות סיכונים סביבתיים ועלויות סביבתיות, וזאת כחלק מהדיווח שלהם על מדיניות ההשקעה.

חובת הגילוי אודות נושאים סביבתיים בהצעת חוק זו נובעת מכך כי כיום אין חקיקה בידינו ניירות ערך ו/או כללי תקינה חשבונאית, המחייבים את שילובו של דיווח ומידע לא פיננסי כחלק מהדיווח השנתי של החברות בדוחות הכספיים.

הצעת חוק זו הוכנה בצוות מנגנונים כלכליים של קליניקת הכנסת בפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל אביב ע"י אור ברק ונאדין ותד.

הערות (תשפ"ב – 2022):

ההצעה נדחתה על ידי הלשכה המשפטית בשלב זה, בטענה שחוק אשראי הוגן איננו המסגרת הנכונה לקידום התכלית המתבקשת.